

ภาพยี่สิบสองทศวรรษ

และ

ภาพยี่หลาณล่อนบู

เป็นสุภามิตโบราณของลาว

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ สิริจนฺโท (จันทร์)

วัดบรมนิวาส

ได้แก้ไขตัดเติม เรียบร้อยแล้ว

พิมพ์จำหน่ายส่งและปลีกที่

คลังนานาธรรม—คลังนานาวิทยา

ตลาดใหม่ จังหวัดขอนแก่น

ราคาเล่มละ ๓.๕๐ บาท

ภาพยี่สิบสองสถาน

และ

ภาพยี่สิบสองสถาน

เป็นสุภามิตโพรานของลาว

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ สิริจันท (จันทร์)

วัดบรมนิวาส

ได้แก้ไขตัดเติม เรียบร้อยแล้ว **ศิริ พานิชย์**

จากตลาดปทุมมาศ ๑.๖.๒๕๑๑

พิมพ์จำหน่ายส่งและปลีกที่

คลังนานาธรรม - คลังนานาวิทยา

ตลาดใหม่ จังหวัดขอนแก่น

ราคาเล่มละ ๓.๕๐ บาท

พิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม

๒๖๓ ถนนพระราม ๖ ซอย ๒ พระนคร โทร. ๕๗๗๖๖

นายรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๐

คู่มือ

คัมภีรพราหมณ์

เป็นตำราคุณลักษณะต่าง ๆ ของภาคอีสาน เหมาะแก่่มอคู
หมอดำ นักธรรม นักเทศน์ และประชาชนทั่วไป
มีจำหน่ายที่

ร้านคลังนานาวิทยา - ร้านคลังนานาธรรม

ราคาเล่มละ ๔.๐๐ บาท

หนุ่ม ๆ สาว ๆ ไม่ควรพลาด

ตำราหมอดู

ชะตาชายโสด

ตำราเล่มนี้ดูได้ทั้งชายหญิง บรรยายถึงการแต่งงาน
ซึ่งเป็นเด่นชัดคำคัญของหนุ่มสาว และการตั้งหลักฐาน
ภูมิดำเนา พร้อมด้วยวิธีตั้งชื่อบุตรหลาน และบ้ายร้านค้า
ให้คงด้วยโชคชะตา.

จัดพิมพ์จำหน่ายตั้งและปิดกัที่

ร้านคลังนานาวิทยา - ร้านคลังนานาธรรม

ตลาดใหม่ จังหวัดขอนแก่น

ออกแล้ว คือ
ก่อนรบกับพททกาล
หนังสือ
พุทธทำนายพนเมือง

หรือ
กาละนบมอล่วย

พรรณนาเหตุการณ์ของบ้านเมืองตั้งแต่พื้นที่ ๑
ถึงพื้นที่ ๕ จนจบบริบูรณ์ เหมาะแก่นักเทศน์
นักธรรม หมอตำและชนทั่วไป ควรมีไว้ประจำตัว
เพื่อต้อนรับ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้เป็นอย่างดี

กลอนคำ

ทำนายโลกพระศรีอารีย์

กาลต่อไปโลกจะเป็นแดนมหานันทิสุข

พ้นจากทุกข์เวรภัยท่านจะได้รรมณ

สมชอพระศรีอารีย์ (อารียะ)

อ่านแล้วท่านจะรู้ความเป็นมาของพระ (อารียะ)

พิมพ์จำหน่ายส่งและปลีกที่

คลังนานาวิทยา—คลังนานาธรรม

๙ ๑
กาพย์บุปผาลาน
บ

นโมนมา วันทาซาบไหว้ ยอดไ้หนาโถ ภิโย
ปางก่อน เห็นบ่อนทิทาน ขอวานวอนไหว้ ~~ขอ~~ให้
บัญชา~~แผ่~~กว้าง เหมือนสร้างดำเภา เอาไปช้ข้าม
น้ำกว้างคองคา เกศายาวย่าน ข้ามผ่านสมุทร ดุดชอบ
ชมภู อิศูเมืองโถก เห็นคนทุกซ้โคก ไปด้วยโมหา
โถภามักมาก อยากได้แวนหลาย อยากใหญ่กว่าเพื่อน
อยากเห็ดอนข่มเหง เต็งคนผู้^{๒๒}ข้อย ภายช้อยด้วยช่อม
ผู้^{๒๒}ชาช่อมเห็น มีใจอิดู อดู^{๒๒}กายหน้า ผู้^{๒๒}ชาช่อว่า
พุทธโฆธา อาจารย์นักปราชญ์ ฉลาดเห็นคอง หม่น
หมองกายหน้า จึงก้าวกาพย์กา ไร่^{๒๒}ถาดอนหาดาน นิทาน
บ้านนอก คำนบอกคมภ^{๒๒}รทชะนิกาย บอกหลายนิเทศ
ในเขตดงดงดาร ฝูงดูกหาดานจ้อจำเอาไว้ ใ^{๒๒}ใจอได้เมื่อ
หน้า^{๒๒}ยอ^{๒๒}มย^{๒๒}น หัด^{๒๒}ว^{๒๒}แด^{๒๒}พ^{๒๒}น^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}า^{๒๒}เอ^{๒๒}า^{๒๒}ช^{๒๒}อง^{๒๒}น^{๒๒}ง เชื้อ^{๒๒}น^{๒๒}ง^{๒๒}ค^{๒๒}า^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}า
ไ^{๒๒}ค^{๒๒}น^{๒๒}ง^{๒๒}ด^{๒๒}ง^{๒๒}ง เชื้อ^{๒๒}ด^{๒๒}ง^{๒๒}ค^{๒๒}า^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ี^{๒๒}ย^{๒๒}า^{๒๒}ป^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}แ^{๒๒}ก^{๒๒}ว^{๒๒} บ^{๒๒}ุ^{๒๒}ด^{๒๒}ง^{๒๒}แ^{๒๒}ด^{๒๒}ว^{๒๒}ห^{๒๒}ด^{๒๒}า^{๒๒}น
ห^{๒๒}ด^{๒๒}า^{๒๒}จ^{๒๒}อ^{๒๒}จ^{๒๒}ำ ท^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ช^{๒๒}ุ^{๒๒}น^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ี^{๒๒}ม^{๒๒}ไ^{๒๒}จ^{๒๒}ก^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ง .อ^{๒๒}ย^{๒๒}า^{๒๒}อ^{๒๒}ว^{๒๒}ค^{๒๒}อ^{๒๒}า^{๒๒}ง
ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ม^{๒๒}อ^{๒๒}ุ^{๒๒}บ^{๒๒}ถ^{๒๒}า^{๒๒}ม ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ม^{๒๒}ไ^{๒๒}ด^{๒๒}ง^{๒๒}า^{๒๒}ม^{๒๒}ก^{๒๒}า^{๒๒}ม^{๒๒}ช^{๒๒}ุ^{๒๒}น^{๒๒}ผู้^{๒๒}ช^{๒๒}ี^{๒๒} ม^{๒๒}ัก^{๒๒}เด^{๒๒}น

ช้ให้ถามตอมเมย	มักเป็นเพียให้ถามพี่น้อง	ใจได้
ต้องกันแต่จ้งไป	ไม้ดาเดี่ยวด้อมฮั่วบไซว	ไผ่บ
พ้อมแปงบ้านบ่เป็น	เฒ่าเห็นโหน้อย่าอำเชิงไว้	บาด
โทษต้องมันป็นได้ป็นโต	ใจพาโตอย่าหามาเบียบ	อย่า
เทียบแท้ฝูงนบค	ขาดกหน้อย่าเอาหตายเทอ	งวน
กินเบืออย่าไว้ในเฮือน	คนใจเบือน้อย่าเป็นพี่น้อง	มัน
จักเบ็นตอคงคอกอเกยวดอคงค	นำเต็มใหม่อดไฟบ่ได้	
เผ่นนงให้โตอย่านงหว	การจ้าควหาไผ่บ่ได้	ฝูงเพือน
โกดเขาบ่มักว	เมยกับผวอย่าทำใจเซอ	บาดตางเทอม
มันเบือใจซัง	ความโมหังมันมาแต่นตอ	พีแต่นอง
บ่แม่นใจเดยว	<u>เผ่นเทยวหาอย่าได้เซยวคำ</u>	ไปทางคำ
ในบ้าดงหลวง	เขาควายโหน้อย่าเฮ็ดค้ำมฟ้า	ทังดาด
ค้ำอย่าได้บูเฮือน	คนใจเบือน้อย่าเอาเป็นมิตร	ทจจริต
มดัดามอน	อศจรรยบญญาถวนห้า	คนพั้นชวานให้
เหตยวเบ็งฟ้า	บู่เนอหาดานเฮย	คนยงหน้าเหตยวเบ็ง
ปายบ้น	บู่เนอหาดานเฮย	เกิงค้ำดาอย่าจาเมยท่าน
ความฮ่นอยอย่าผ่านคองเมือง		ผวเผ่นยงอยาชนเบ็นช
ไผ่มกตั้งไปต้อบาย	ตายเกิดมาเป็นเวรบ่แก้ว	บู่ตั้ง

ทงอชาน
โทย่าได้
ชองคำ

ภาพยบู่สอนหลาน

แด้วหลานหลานจ้อจำ ทำอันใดได้ใจอันนั้น ช้เขยข้าง
 พนชนอยาเหตยว เทยวทางไกลเหตยวหลังเหตยวหน้า
 คัดคัดชนิดแด้วจิงนอน หัวเฮียงหมอนอยาออกหาช้คุด *คิดฮัก*
 ฮักบู่ตั้งด่อน นอนยามหนาวเบียดดาวพงเกยด เฝิน
 เคยดแด้วอยาไต่กดาวโย ไฟตามดุกอยาเอาฝอยมื่อฮัก
 ซ้างเฝินบือยให้หัดกแต่ไก เตยงชะไนคังกวาเตยงซ้อง
 คัดบ่ถ้องให้หมั้นเพยรถาม ความมัวหมองอยาถามผู้
 เคยด กบเขยดฮ้องค้องหัวใจงู ดาวช้ชายเตยตายแต่
 ค้าง เป็นแม่ฮ้างเฮ่าจิงถามหา ความโกตาให้พงดุก
 คัดพุนพบแม่ความเตยว เทยวส่งดาร์มันเวยงวงคอบ
 ฮอกไต่ไม้ดิงเตนไต่ชอน จอนพอนไต่ฮักหมั้นหมั้นบ่คัง
 ดิงโคนหนีชะน้อฮ้อง คาะค้อยคองชนเมอญู ของ
 ดัดคู้ให้คู้บ้านแก้ว ความหมั้นแด้วดวยบัญญัติ ฮัก
 เมยโคให้ฮักพ้อดงตา ฮักนาโคให้ฮักพ้อบ้าน ไกด์
 หัวถ่านอยาถ่านกซุม เฝินหุ่มโคฮยาโงทางต่าง ย่าง
 กางบ้านอยาคาดเคองหลาย กายพระส่งช้อยมื่อมอบให้
 เคยวหมากแด้วเอาทวนดมาดี ไต่เมยผู้คู้บ้านแก้ว — คุณ
 ด่างไต่เมยผู้ซ้างปานแก้วคุณเฮื่อน ไต่เมยผู้บดเบือนบ้าน

กาพย์ปู่สอนหลาน

มดงบบมบอนหอยนกกบดหนง แคนดวงเดยวหมอว่า
 พอฮ้อยนกกบดหนง ขอยผเดยวเจ้าเฮอนดื่บคนนกกบด
 หนง เฮอตาเดยวไปไซเหมตบ้านนกกบดหนง ย้าน
 ผอกพันมาแดนซุนคอนนกกบดหนง เฝนนบขอโตเด่ามาไห
 บาดไหแถวคางอยเอมเยมนนกกบดหนง + อนถอยฮ้ายมีห้า
 สี่ด้าม เฝนนบเฮนโตหากมาชานนกกถอยหนง เฝนนบ
 วานโตหากมาด้อยนกกถอยหนง เฝนนบไหโตชาดกเอา
 นกกถอยหนง บอนโตเซาพาโตชได้นกกถอยหนง คน
 เมอเซาชได้ทางหดวงนกกถอยหนง เวาตกตวงว่าเฝนน
 เบนฮ้ายนกกถอยหนง ย้ายค่าเวายฮ้อยองแตโตนกกถอย
 หนง เวาโมโหยกโตแหงนชนนกกถอยหนง เวาชน
 ดนเฮ็ดหน้าบฮายนนกกถอยหนง โตผู้ค่าเวาจูงผู้ตง
 บาดโตจูงมันซาบแดนนกกถอยหนง | โฮมเซากนหมี่ด้ามดี
 ห้า ทาวกาฟ้าหาดานเหลาดี่ช่าย อธิบายคำตอนกบู่
 ใหฮ้อยคองฮ้อยคองกิน หาดานเป็นคนเป็นชุนกับเจ้า เฮอ
 ด่านฮ้อยแห่งหัวแห่งเคม เกอได้โนแห่งเคมแห่งจิด ตาง
 เกอมัดตางเกอฮ้อยองแดง หน้าบกแห่งมดโตกินปา หน้า
 มากมาปาโตกินมด กตเซาหั้นมีห้าสี่ด้าม ผุ่งนงหาม

จอจำเมือหน้า เป็นกำพ้ออย่าให้เผินซัง ปุกเคหังอย่า
 ให้โกกวัน ปุกเฮือนฮ้างอย่าโกท่างหลวง บ่อนโต
 ขวางอย่าได้ไปตอง ฮักพี่น้องฝูงหมู่วงคำ ฮักตุงตาอา
 อ่าวเซอโคตร เตื่อผ้าหม้อย่าเด็กจากคัง โตเมียมุด
 เหมือนดบโกฆาง เมียมเป็นนางผว่นุงผ้าใหม่ นาแห่ง
 ใหญ่กำซาแห่งเหตอ โตเมียมุดเหมือนดบโกเหตอ เมียม
 ปากเก็ก ๆ ผว่นุงผ้าพอย นาแห่งน้อยกำซาบพอย ไป
 ขอกินดุ้นวนเผินเวา เมียมเข้าบ้านหมาเห่าแซว ๆ อัน
 หงเมียวอนอย่ายินเฮ็ดกินอย่าค่าน คนเข้าบ้านอย่าค่าน
 ความอาบ เป็นคนชายอย่าดู้คิดโก เป็นบ่อนโตอย่า
 ให้เดี่ยคุณ เผินทำบุญโตอย่าทำบาบ ไปอาบนำวง
 ใหญ่ดีชา ด่าหัวเดี่ยหายคำไครกเคว้า แดวจิงเวาค่า
 บุญคำทาน ให้ดุกหุดานจอจำเอาไว ใผ่โตให้เวา
 ดับไป เป็นคนโนให้เฮียนความฮู้ เฮ็ดซุหุดเขาบม
 ย่า เฮ็ดซ่างาเขาบมยาน ไปเทยวบ้านให้เบงหนทาง
 คนตาฟางให้หุดกม้นก่อน บ่อนผู้ใหญ่อย่าได้ไปแทน
 เผินหวงแหนอย่าได้ไปตอง ของพี่น้องอย่าได้ไปขอ
 บ่อนบ่พอมันฮู้ผิดแปก เวาแหกบ้านม้นบมเฮื่อง เวา

กาพย์บุ๋มสอนหลาน

แหกเมืองมั่นเป็นสัญญาเด้า งามแต่เขาเฮ็ดนาเหมือง งาม
 แด่เมืองมเจ้าผู้หนง ดากวานนน้อยผอนกนดง งาม
 เค็มถงอย่าเว้าอวดอ้าง ผู้เผือกว่างมีมากกว่าโต ใจ
 โมโหพาโตม้นี่มาก ปากไปก่อนม้นี่เป็นกรรม บ่เฮ็ด
 นามนนี่เป็นบาป บ่ดาบพาบเมือหน้าเมือหลัง เฝิน
 ชังโตหมั้นเที่ยวไปเว้า บ้านสัญญาเด้ามีเถาหลายคน อยู่
 หลายคนม้นดกกว่าน้อย เว้าจอยจนมม่นอนม้นน อยู่น่า
 กนมคนพนดง คุณหนงนชามนาพายเฮือ คุณหนง
 นนเห็นเดือบอก คุณหนงนควายคอกเขานา คุณ
 หนงนจางาถามเหตุ คุณหนงนจบบเภทคูปา คุณ
 หนงนราชายศใหญ่ คุณหนงนได้โตหนทาง คุณ
 หนงนได้วางของฝาก คุณหนงนได้ปากก้มของ คุณ
 หนงนผบองขอไซ้ คุณหนงนได้ไซ้เบ็งตา บู่พระยา
 จาแต่พอเว้า เว้าจอยจนบอกแต่พอเคียง อนให้เพียง
 มีคุณพินเคษ ตั้งตั้งเซปม้นยดยาวไกล ๗ ด ๗

ตโตตั้งจาไปบตใหม่ หาดานใหญ่แต่จ้อคำดอน
 เป็นอาภรณ์พคมบ้านนอก อยู่ชอบเซตคาวมอคาวคินคุณ
 เขามนากนอ้อยดั่ง คุณหนงนฝากช้างกับควาย คุณหนง

นิ่งไปกายแฉ่วจอด คุณหนึ่งน้ออดแฉ่วชอนอน คุณหนึ่ง
 นิ่งไปวอนขอเช่า คุณหนึ่งนึ่งไปเว้าขอเกื้อ คุณหนึ่งนึ่ง
 ยิ้มเฮ้อขำหน้า คุณหนึ่งนึ่งยิ้มซาตงพาย บาดโตกายเป็น
 ทางหลายเดิน เว้าบไตซ่าเด้าคันทาม เป็นความงามหน
 บอกล้อ จ้อไตแฉ่วจ้งไตไตไป ตามวิสัยกายโตกายหน้า
 ท้าวกำฟ้าหาดานหาดัดชาย อธิบายปุ่นดั่งไว้ คัดชอกใช้
 จ้งไตจ้งเห็น คาวนเย็นตกคามาแล้ว คาวนค้ำให้เจ้า
 ให้วอน ดอกไม้ชอนเทียนตามคิดได้ นบมอบให้
 กกไม้เทงหัว นบฮอบตัวอินทร์พรหมอยู่ฟ้า เทพะคา
 หยอมหญ้าภูเขา ทังห่มเงาบ่อนโตเขาอยู่ นบให้คู่
 นางธรณิศุณเฒ่นมือนนคเห็ดอดัน ขอให้พันภาวะโภย
 โภย สัตว์โตโตหากมาเที่ยวถ้อง ไว้ในห้องธรณิศ
 ฝากอินทรีย์ปะไว้ม่มอุงคณอุงเข้าหุงข้าวหุงปลา เอาบูชา
 นบหากุณแก้ว บูชาแฉ่วจ้งพร้อมกันกิน เมื่อจักไปให้ฮอ
 มือให้ว ดาห่มไม้นางธรณิศ ขอให้มีฤทธแก่กล้า เป็น
 ดิงฟ้าเช่นใหม่คมบาง ไปนำทางตาเห็ดยวไปป่า เห็ดยว
 ไปชัวคบบ่อนของกิน เกิดเทงดินเห็นหวาดดอกหวาน
 ไปเถิงบ้านให้ฮ้องให้ขอ ให้ฮยอมมือชนมาเถิงคว เห็น

กาพย์ปู่สอนหลาน

แผ่นหัวแม่ดังของกิน	แผ่นยุดินให้เจ้านูเจ้า	แม่
ผู้เถาคณบุญนักปราชญ์	ผู้ฉลาดแผ่นให้ทานหลาย	ผู้
อินังคนตายให้หน่อย	เจ้าอย่าค่อยแคงปากแคงใจ	ขอ
ไปไกลจักได้ไปหน้า	พบบาดหมาแม่คนหญิงสาว	โสม
พอพาวเพียงโตเอน้อง	อยู่ในห้องแก่พอประมาณ	
ให้หลานเอนแม่เถาหัวนาย	พบคนชายหัวชาวผมหงอก	
ปู่บอกไว้ให้เอนหัวตา	พบพระยาให้ว่าจอมเจ้า	ขอ
ทานไปได้แดงาย	เห็นคนชายหัวกายอย่าช้า	เห็น
เมื่อหน้าขอขมบกิน	อย่าถวิลดักหลอนเพื่อนชู้	ไป
ฮอดหมู่ให้สู้กันกิน	อย่านิททาติเตียนวิเวท	อย่าของอาจ
ประมาณคนชาย	อย่าหักกายเหมือนโคทุกบ่อน	อย่า
ผอนซ้ำถือคำฮอดง	ชายประสงบุญหาดากเห็ดอมมาก	
บ่อย่ากปากเหมือนเจ้าเตเม	คนดีพเพ्यानมาฟุ่มเพื่อ	
แผ่นหากเชื่อเห็นหมอนะฮัก	्यानคนตกอนนตเห็ดอดน	
्यानปากพ้นยอแผ่นยอโต	อุปะโลอุปะโลไว้ก่อน	ปู่
เจ้าบ่นบ่อนมนฮ่อม	ให้เจ้าชอมตักวงยูวยง	บ่มตง
มอดนบ่ม	ควักไปมันไวปานม้า	ปู่ไวค้ำนบ่มหัว
มีแต่ควแบบต้นไปได้	นกจับไม้แม่ไก่แม่กา	นมบ่ม

๑๖๓

๕
 เฝยงดูกก็ยงใหญ่ ดั้วโตโตบ่มักระตุก เอาโยผูก
 เป็นหยุงห่อโต โพรธั้วเกิดมาปางก่อน บ่ห่อนเว้า
 อวดอ้างยอดสูง บุญหากจุงไปหาจึงได้ ตงเถยงไว้ม
 คัดดั้ว บ่ฆ่าดั้วหากินกบข่า ของมีเจ้าบ่ได้ชมเหง
 เมียของเขาบ่ได้จับตอง บ่เกยวข้องคำหลายตัวพาง
 คัดดั้วอนนเป็นเค้า ปู่ชิวเว้าชักออกในธรรม ให้ดู
 หदानจื่อไว้นอก หม้อนะฮกมันอยู่ในใจ หม้อไฟ
 แดงมันอยู่ในปาก หม้อทุกขยากมันอยู่ในมือ ใม่บ่ถือ
 บ่ตองตั้งไว ใม่ได้กาพยบ่ตองหदान ย้านแต่เป็น
 นิตานหมาดาปางก่อน เขาเก็บได้ดูช่อนฟังฟอน เอา
 มาตองหदानในเฮื่อนปากเกยง เขาเถยงไว้ชาดูกคังตน
 ตองฉวเมียเดินไฟปากกว้าง ประดูค่างในอูดอมฟอน งู
 เहांหอดอนชนมาชบตอด พิชฟุงชอดหัวเนื้อเถยตาย
 ฟังฟอนเห็นกายตุนชบได้ คาบไปไว้ตอหน้าคไฟ ตอง
 ฉวเมียเดินไฟมาชอด พอนแเด่นตอดเกยวแข่งเกยวชา
 โดหิตาแดงโหดเห็ดอปาก ดูกช่อนน้อยตายซากพิษงู
 เขามาคักดูฟังฟอนชบดูก จักผูกได้ถวดฆ่าฟอนตาย ความ
 นิบหายตายโศงเหง่า แดวจึงเห็นहांห้อมตายชอก

กาพย์ปู่สอนหลาน

คี่ไฟ	กินแห่งใจเดี่ยวพอนทั้งถูก	ความอนันต์มาผูก
ดั่งดาว	ให้ถูกหาดานใจจำกัดมาก	ภาคหนึ่งนั้นเป็นดัง
มดแดง	แย่งไปมาขอบดงเวียงฮ่อ	มันหากคอบของ
เก่าแดง ๆ	ถึงบ่เดือนนวยามมือครบ	ดาวน้หนดอกคณ
คำพอดแดง	หาของแพงอาหารกับข้าว	พากันเค่ากิน
เข้าแดงเดี่ยว	อย่าช้าเข้าช้ไปหาการเดิน	กินเข้าแล้ว
เวียงกหาการ	หาดานผู้หญิงหาใหม่หาฝ่าย	หาดานผู้ชาย
จักตอกเหตาทวาย	อันเป็นด้ายฝั้นเชือกฝั้นปอ	อย่า
ออแะซอแซปากเว้า	ฝ้าเฮื่อนเจ้ามน้อยบุงตา	เหตยว
ไปมาเดือนด้าคำมิด	บักคู้ฮ้อย่าเบ็ดฮ้อย่าไซ	ยอโคน
คัตได้ได้ตอกหัดม	ย่านคนถิมไฟได้หัดงเฮื่อน	ฝ้าบัก
คูนเฮื่อนอดแจบ	อย่างบ่แงบบ่องเอี่ยมบ่องดม	
เอาไตกมคัตเดี่ยวให้มัน	เว้าจ่ามนถิกดู้หน้า	เว้าจ่าจัน
มันถิกดู้หน้า	พบบาดเหต้าโตเว้าทานขวัญ	เขายมชน
ฟังเอาให้ได้	พระบาทไทบ้านใหญ่เมืองหวดวง	คนทง
เมืองไปโฮมเฝ้าเจ้าเดมาเค้าเมืองแค้นเมืองจันทร		ใจ
เขมชนพระถันเป็นแก่	ความแผ่เท่าโฮมอาชโฮมญา	
แต่งแปงตาเดนาหาดายพวก	พวกหนึ่งเฝ้าจอบด้านทางเวิน	

พวกหนึ่งไว้ตะเวนทางคันทัน พวกหนึ่งไว้ไปยื่นไต่ต่าง
 ฟังเสียงต่างระหัดคันทัน เจ้าเป็นคนให้มีใจกว้าง เอา
 หูห่างฟังบ้านฟังเมือง แดงไฟเอื้องกะบองอย่าขาด เอ็ด
 ด้ยงอาจกะฮ้อกะแหม่ม คนไปแนมคนเห็นเขาย่าน คน
 เทยวบ้านเขาย่านแห่ถนหน เข้าไปเอื้อนหอมมิคนหอม มิ
 ฟังเสียงบีด้ยงแค้นอุดเอา พระบาทเจ้าแผ่นดินบรรพชน บรรพ
 เดิบอนซอนพอนอนอยู่แฉว เจ้ากวาดแผ้วเมี้ยนพาทดา พาท
 ไน บ่อนคไฟอย่าให้มันฮก กวาดเก่าปกคั้นไฟปะไว้ ปะ
 บายถวยไตตักเขาหมา ดงให้เจ้าว่ามูมะมูนชนอมดม มู
 เหล็ดองาย เป็นคนชายให้เอียนเอาไว้ ปู่หากได้นำเจ้า นำ
 เศรษฐีต้มบต้มเงินค่านับโกฏฐิ โชคบอกให้หัดานแก้วจ้อ จ้อ
 เอา เข้าไปนอนให้ยอมมอบ จนเพทว่า พุทซัง
 ช่มมิ่ง ตั้งซัง นินแม่นแก้วทงด้าม ผู้เผื่องามอินทร์ อินทร์
 พรหมอยู่ฟ้า ทงหุดมุดด้านางธรณี ขอย่ามีโภยภย โภย
 มาคอง นอนในห้องดวดดี มีดาดหมอนหัวซอนดง ดง
 แฉว ตาหนวยแก้วบมชนเมื่อเทิง คิดฮ่าเพิงบ่อนด้าง ด้าง
 บ่อนแปง ด่มพอแ่งพอโตเอ็ดได้ คิดชอกไซจิงให้ จิง
 หดับไป เทพะคานนไสวิเศษ จบเพทหน้าตองคดงมา คดง

ภาพย์ปูสอนหลาน

ศึกษาทวารเอาดมซ้อนไว้ ย้านใจชาติหิวไปวอย ๆ พอย
 ศึกษานในชั้นรทงห้า ผ้าทิพย์อ่อนนุ่มบ่อนหัวใจ ภาย
 ในโคตลับไปสอด ๆ หลับไปสอดถึงเท่าเที่ยงคืน ตา
 อยากมันมันนอนบคน ชั้นทงอยาก ปากว่าพุทโธเห็น
 โคมิ่งแล้ว ตาหน่วยแก้วชำเด้าหลับไป ตามนิตยภาย
 โคนอนแซบ หลับจุมแจบไปสอดช่อนคืน ตามันติก
 คิงปากเว้า คัมความเค้าเชื่อว่า ชัมโมเห็นโคมิ่งแล้ว
 ตาหน่วยแก้วชำเด้าหลับไป ตามวิสัยถึงแกไกฮั้ง
 ตามันมุงไกชนหัวเมือง เจ้าถูกเบื่องนงชนแต่งบ่อน เป็น
 ใจอ่อนมันฮู้หาวอน ผ้าห่มหมอนม้วนดพับเชิง ทาง
 คั้นเชิงให้ลากไว้หัดมูม ทุนชุ่มหมูเจ้าเทพะดาตาชนเมื่อ
 ไวชาตุเกษแก้ว บัดช่วงแผ่วพระชาตุเจดีย์ ฮัดคองมี
 เฝื่อนละบได้ คนผู้โตมกนชนคั้นด้วย เทพะดาหนหน่วย
 คำบ้อย ให้ฮัดช้อยตกคำคำดง ปู่ประดงคืบอกหาดาน
 ให้เผียน เจ้าอย่าเฮียนมันนอนคั้นด้วย ทงหญิงชาย
 ผู้ใหญ่ผู้น้อย เฝื่อนหากบ้อยดงนหันคั้น - อายุจนชนได้
 ดิบบี ให้นอนคิตเด็กคั้นดุกชนเซ้า อินทร์พรหมเจ้าเฝื่อน
 ดั่งเฝื่อนดอนเฝื่อน ให้พรอนคิตวเคษ ดั่งดั่งเขตไตฮ้อยชาวมบี

เป็นเศรษฐีให้มั่งมั่งคั่ง หดหนักว่าหนักบุญเก่าแต่งหลัง ๆ

× ฟังเอาเยออย่ามกนอนแท้ เห็นเผ่นนอนอย่านอน
 ดิ่งเผ่น (ให้นอนต่างเผ่น) เห็นเผ่นหดบอย่าหดบดิ่งเผ่น
 ให้หดบต่างเผ่น เห็นเผ่นดิ่งอย่าดิ่งดิ่งเผ่น ให้ดิ่งต่าง
 เผ่น เห็นเผ่นค่นอย่าค่นดิ่งเผ่น ให้ค่นต่างเผ่น เอียน
 ดูกเข้าหนึ่งเข้าได้บาตร บุษบาอาดาหาแก้วทั้งด้าม ใน
 อาสามัดถานพระเจ้า ในเค้าไม้ต้นใหญ่โพศ ในเจดีย์
 พระธาตุแก้ว ในบ่อนอยู่เทิงหัวควนอน ดางเทอหดอน
 พอกคนทุกชัไฮ เผ่นขอใต้เจ้าให้ทานไป ตามนิตยของ
 ไตม่น้อย บาดุดช้อยแม่ด้ามเงร มหาเถรเถรา
 ตาใหญ่ หมูหมาไก่เบ็ดกาเป็นเค้า ให้ทานเข้าประเดริฐ
 หนักหนา อุปมาดังคนทุกชัไฮ ใต้ให้เข้าเป็นทานแก่
 กา บริวารยังมีพอส้อย เจ้ายงน้อยให้จ้อจำเอา เป็น
 ดำเนาในปุมพิภาค ผู้ฉลาดเผ่นแต่งแบ่งมา หากำสอน
 ใต้ใจเอียนฮู้ บู้หากใต้แต่ดืบ ๆ มาเป็นวาจารย์ดหอมห่วง
 เข้า หอมดังดอกชดเข้ากานก่องบัวทอง หอมดังดอก
 กางของฮังผายอมบ่า หอมดังคนผ่าไม้ถอนแก่นจันทร์
 แดง เป็นของแพงเจ้าขุนนักปราชญ์ ผู้ฉลาดเหมือน

กาพย์ปู่สอนหลาน

น้ำเต็มไห ยอไปมาប់ตกบ่เพือด เต็มบ่เหือดเหมือน
 น้ำซเด คนเด่เพดได้ความแดน้อย ใจคึดค้อยปากนั้
 ผันแป หัวใจโกนดั่งบั้งไม้ไผ่ ตมพัดได้โบหุออกปาก
 การที่ยากได้เฝ้าแต่นา ให้เฝ้านาวาจาฮ้องเนือ บ่ใช้
 เชื้อนักปราชญ์ใจตน อัจฉริยะปู่สอนหลานน้อย ๆ
 ย่านคำค้อยทำบาปทำกรรม ย่านบ่ยาในคองคึด
 ห้า ไปภายหน้าทำโทษได้โต เป็นโมโหบาปเวรบ่ย่าน
 บู้จักต่านเมื่อหน้าต่อไป โทษปาณาชั้ต้วบาปฮ้าย
 มนัยกย้ายกับซากินกัน ดังหญิงหมั้นฆ่าตูกในท้อง เป็น
 บาปฮ้ายเวรคอบกายตุน บู้จักปุนหลานสอนจำไว้ บู้
 หากได้ในกรรมบท บู้บ่ปดดับตุงพอ ความย่นยาใน
 เรื่องนิทาน ผุ่งตูกหลานจ้อจำเอาไว้ พระยอดไต้ยัง
 โผดโดกา ยังกุนาโผดต้วหตายหมู่ เด็ดจ้อยูวด
 เซตวัน พระจอมธรรมฮาศัยเมืองแก้ว ด้อโดกแก้ว
 ซอตัวตถ ในชานี่มกะตุมพัดคนปะณิตเจ้าฮ้างเจ้ามกะตุม
 พยวเมียบไฮ ตองเถาได้มตูกชายเดี่ยว ชายเฉดเดี่ยว
 ใจบุญเดียงแม่พ้อแก่แก้วตดชาติมรณา แม่ปฤกษาตูก
 ชายจ้ใจ แม่ฮายกให้มตูกมเมียบ เว้าซ่าเซี่ยตูกชาย

บ่พ้อม แม่หากน้อมหทัยเหต่าหทัยที่ ดูกชายดีขอ
 เพียรเดียงแม่ จนเก่าแก่ถึงเท่าวันตาย อธิบายแม่
 บอกให้รู้ เจ้าอดสูเดียงแม่คนเดียว ดีแต่ดียวทนความ
 ดำบาก ทนทุกข์ยากการหน้าการหลัง เมียเขายังดีอย
 การทางบ้าน บาดเจ้าคานเมียได้ด้อยแ่ง ดูกใจแข็ง
 ทนแม่บ่ได้ แม่หาให้ดูกบยินดี ดาวบุญมีดุกไทยบ้าน
 ได้ ขอบอยากได้คนนั้นแม่นตา แม่ไปจาขอตามใจ
 ดูก เขามาผูกเป็นไภ่ดืบเฮื่อน อยู่หทัยเดือนขวบปี
 ไปหน้า หญิงบapakกายเกิดเป็นหมัน หญิงอากรรม
 หาดูกบได้ แม่บ่นโบายเวียนเว้าดูกชาย กะกูดโตบมี
 ดูกน้อย บาดกายช้อยมันด้วยมันสูญ เตี้ยกะกูดดืบ
 วงษ์เมือหน้า เจ้าดูกให้ตาหาใหม่เป็นเมีย ตะมันเตี้ย
 หญิงหมันอย่างเดียง แม่ปาบเกียงเวียนเว้าบ่เซา ดูก
 ชายเบาคิดหน้าคิดหลัง น้อยบ่ซำความแดนถึงหู ดาว
 บุญชูหญิงหมันสระไภ่ มันคิดได้ถักหอมถักทาง ย้าน
 ผัววางถิมโตเป็นฮ้าง มันจึงอ่างเว้าต่อผัวตน เฮาหาก
 จนบ่มีดุกน้อย บาดกายช้อยเฮาเก่าหมันหมอง หาผู้
 บองเดียงดูบ่ได้ ขอบอยากได้เมียน้อยดืบเฮื่อน จักผ

กาพย์ปู่สอนหลาน

เมื่อค้นหาหาให้เจ้า ข้อยอยากเว้าความนี้แต่เหิง คิด
 เติง ๆ ยานเจ้าบ่ชอบ ผู้จึงตอบตามเจ้าต่างดอง หึง
 จองหองเขาไปเที่ยวบ้าน ไปกำว้านโหมตุกไทยเดี่ยว
 มาให้ผวยอยู่เป็นเมียแม่ผวย เว้าอันออยโตช้อยบ่หึง
 คิดคำนึงอยากมีตุกน้อย กรรมของช้อยบ่งเกิดเป็นหมัน
 บุญนำทนมเจ้ามีตุกน้อย ของเฮื่อนช้อยยอมมอบเป็นดีทช
 บ่ได้ผิดตั้งคำช้อยเว้า ตุกของเจ้าเป็นต้นดับเฮื่อน ช้อย
 ขอเผื่อนฝากควพอม้วย เขาเห็นด้วยยอมให้ตั้งหมาย
 คนทงหตายชนชมยอของ พวกพนองชมว่าดีจริง เป็น
 ผู้หึงหาเมียแม่ผวย เว้าอันออยหาตุกตู้ขวัญ คุ้มใจ
 หวังมอบผวยตั้งเว้า นางเมียเค้าคิดเหต่ากายตน เขา
 มบุญเกิดมีตุกน้อย กุดช้อยเขาแท้บ่ตั้งค บ่ควรหง
 ตักตองกตแก่ ใจปั้นแบบ่งเกิดอิดดำ แบ่งวาจาตั้งคน
 ใจกว้าง ไปมาท้วงทักเฮียกกินของ ดูท่านองฮักหย่า
 คักออย นางเมียน้อยความฮู้บ่ทัน คือดำคัญปานแม่
 เดียง ตำวปากเกียงชบออกดีญญา ในคัพภาระดูเจ้า
 ชาติ อย่าประมาทบอกข้าไว ๆ ข้าเต็มใจอยากเพียร

ดูกน้อย ตาวดำน้อยชมชมน้อยมือ เหตุคนถือเชือก
 เหล็ดอดน อยุ่มาพันใดชวบดามเดือน ชาตระกูลถึงภานาง
 เว้า นางเมียเคาทาหน้าชนชม ของเผ็ดชมฝาดเค็มขอ
 เว้น การเหล่นเต็นนางหัดอย่าทำ ให้จำนำอักษราดูก
 น้อย เว้ากับชอยการอยุ่การกิน อยุ่ถวิลชวตกแต่ง
 ให้ นางคนใบ้ตามแท้ดูอื่น อัจฉริยะใจหญิงแค้นแห่ง
 มนุษย์แท้แห่งมทองอหัด ทำพิชวางยาหลดดู ะดีจึง
 ชนถวนคอบดองที่ นางใจดีถกถกเขาหลดอก ฝูงเผื่อน
 หยอกเหล่นฝูงน้ากัน เขามาเห็นถามการมิดูก นาง
 บอกให้หลดแท้ดองหน เป็นจนวนใจกรรมเวรของเขา เขา
 บ่ช่าถามเหตุเมียหลดวง นางบ่อ้าดาไปตามเรื่อง ฝูง
 เผื่อนเบองชบออกทางผิด หญิงห่มหัวคิตดูอย่าใบ้ เขา
 บอกให้เมื่อหน้าจ้งจ่า อยุ่เด้าคำบอกม้นมิดูก ดูก
 ของเจ้าม้นชวบดงค นางคนหลดคิตดูให้แจ้ง คิตแม่น
 แม่นจ่าไว้ได้ใจ อยุ่หนานไปคงคัพภาอก นางเว่นหลดก
 เมียเคาบ่กาย อยุ่ไปหลตายทอ้งโตเอเอ้น นมไซ้เค้น
 จะจ่างหัวค้ำ คาคเป็นกรรมเมียหลดวงเขา บิดบ่ได้
 คนอยุ่เอื่อนเดียว นางใจเชียววางยาหลดดู ยาไปถูก

ดูกน้อยในภา เวทนาถูกตายในท้อง นางฮ้องไห้เจ็บ
 ปวดเห็ดออก เดือดโหดตกพิษยาผงชน ฮ้องด่อนตน
 คั้นไปมา เหตุคัพภเจ้าเดือนเกือบถวน นางจ๊กม้วย
 ตายแทบส่งก นางจงใจผูกเวรเมียเค้า นางจึงเว้า
 ตามเหตุจิตใจ อิจังไฮ่ตัวดูชาดูก ยามิ่งถูกดูน้อยใน
 ออก ถูกกตกตายไปสองเถอ ซ้ำห่านฆ่าดูทงกู กู
 จักตายเหตุมิ่งทำฮ้าย กุยกย้ายขอผูกกรรมเวร ขอ
 ทำเชญดูมิ่งกู่ฆ่า ซ้ำบาดหมาขอฆ่าตัวมิ่ง เหตุใจ
 หึงจองกรรมเป็นบาป ดดจากคาบไปเกิดเป็นแมว อยู่
 ในแถวหมุ่คนพี่น้อง ฮู้เหตุนั้นมันเกิดโทได้ อีพาโต
 มิ่งชาดูน้อย อีคนถอยคืบพชคืบพรรณ กรรมมา
 ทนมิ่งตายห่าน ว่าเท่านั้นศอกเข้าทงหมัด ซัดทงแ่ง
 ถีบตงทงเคียด ฮื้อเฮียดเหตยดตายเหมยนชาติใจ นาง
 ตายไปถ้อเฮากำเนิด เกิดในไซแม่ไก่เฮือนเดียว เทียว
 ดงดาร์คาบเตียงเวรคอง แดกจากห้องเบือกไซตามกาด กาด
 บ่มินานเคิบโตชนใหญ่ พอมันไซม่มทองออกมา แมว
 วิวาพารตัวเป็นเมียน้อย คานก้อมก้อยคาบไซชบกิน กิน
 ดมถวิดจองเวรกันไว้ มันฮ้องไห้เดี่ยดูกหัวดาว พอ

เถิงคาวที่ส่องไข้ซ่า แผลวค้ำม้ากินแท่ตงหลัง อนิจจัง
 เหวรนำบ่มัว มาเกือกกวดตามไตตงหวง คตยงที่ด้ามมันไข้
 แผลวดอบได้เต้นคาบกักคอก เฮ็ดจอนจอกไก่อตงบ่ได้ ไก่อ
 ฮ้องให้ชอผูกกรรมเวร มิ่งทำเชญดูถูกกินไข้ ยิงบ่
 ไหญ่ส่องเกอภายหลัง คตยงกินกูทังดูก ชอผูกหมั้น
 เหวรอย่าหาย คินกูตายเกิดเมื่อภายหน้า ชอได้ซำกิน
 ดูกทงม่ง แม่ไก่อเวรเหม็ดคำใจขาด กับชาติไปเกิด
 เป็นเดื่อ นอนเอื่อเดื่อป่าไฟรดงกว้าง แผลวอยู่บ้านกิน
 ไก่อตมใจไป อยู่นานไปพอเท่าเหม็ดตัว ดดตัวเดื่อ
 ไปเกิดเป็นกวาง ในตงหวดวงฮ่วมเดื่อเมี้ยเค้า เหตุ
 ส่องเจ้าเวรเกยวบ่หาย กวางดื่บสายเคิบโตม้ดูก เหวร
 เขาผูกคอดดูกบ่พาน เดื่อใจพาดผู้เป็นเมี้ยเค้า เฮ็ด
 เค้าเม้าเต้นคาบดูกกวาง กวางมิดแหदनหนีฮ้องให้
 กวางบ่หนีเดื่อดูกหัวดาว คินถึงคาวกวางมานม้ทอง
 เหวรแหदनตองดูกออกที่หลัง เดื่อจอบบึงคาบกินจนได้
 กวางจ่มไบเดื่อดูกส่องหน กวางเห็ดอทนคิดเถิงดูกน้อย
 หน้าตายออยส่องซำงหังวมเหงา คัดบ่เซาฮ้ำไฮเมื่อหน้า
 น้อยบ่ซำมานซำที่ตาม กวางแม่งามถวนเดื่อออกดูก

ภาพย์บุ สอนหลาน

เดื่อตัวผูกเวรนนแดนมา	เห็นมิกากำดงม่มทอง	เดื่อ
จอบจ้องเค้นคาบกัดคอ	เฮ็ดจอนจอกวางต้งบ่ได้	กวาง
ฮ้องให้ชอผูกเวรกรรม	มิ่งมาทำกนดุกดองเถอ	ชา
เถอนกนดุกทงกู	คณกูตายเกิดเมื่อภายหน้า	ขอได้ฆ่า
กนดุกทงมิ่ง	กรรมมาเถิงต้นคำใจขาด	ตาย
จากชาติไปเกิดเป็นผี	ยกชนคอเมยแม่น้อย	อยู่บ่า
กวางโนเขตพงไฟ	เดื่อจ้งไฮ่กนกวางทงดุก	เหตุเขา
ผูกเวรไวคอกัน	เป็นดำคณดืบเมื่อภายหน้า	เดื่อใจ
กาดดชวภายตุน	เป็นยงบุญถ้อเอากำเนิด	มันได้เกิด
ไนทองแห่งคน	ปฏิธนนชตะกุดบ่คำ	ไนเขตดำเมือง
ดาวตถ	เป็นผู้ดัดสอนดาวชนใหญ่	มันจริงได้ผวต่างเป็น
เฮือน	กรรมมาเคือนปุกเฮือนนอกบ้าน	บ่หน้าย่าน
เฮือนเผนหลายหลัง	กรรมมันยงกบเมยแม่น้อย	นาง
หลายชอยมดุกดืบเคือน	กรรมไปเคือนยกชนมันฮู	พอ
ม่มทองนางยกษมาเถิง	ทำเป็นเซิงตงมนเป็นเดี่ยว	มัน
ขอเหว่ยวอุมจบกมาร	ปากเดี่ยวหวานตงคนเฮาแท้	มัน
ปนแบยกชนดักกน	ยกษทมพดักกนเด็กนอย	มัน
กอมก้อยกนแฉวแฉนหนี	เห็นเดี่ยวทผวเมยฮ้องให้	ปาก

บ่ได้เดี่ยดุกชายกก ตกตดงตงคนเป็นบ้า ซ้ำบาดหน้า
 ออกดุกที่ตอง ยักษ์ฌบองยาดกทินจนได้ แม่ฮ้องให้
 เดี่ยดุกตองคน กรรมไปตดตงคนไปบอก พอดุกออก
 นางยักษ์ไปเถิง เป็นเถิง ๗ ตงเดี่ยวตองเถือ นางหัด
 เบือมานดุกที่ตอม คบตีบเคือนชวณผัวเข้าบ้าน ไป
 ออกดุกเอือนแม่ในเมือง นางบุญเอืองตงคนเอือนโกถ
 อยู่บ่ไต่ยานยักษ์มาเห็น เคยเป็นเชญยักษ์กนดุกน้อย
 กรรมช้อยดาแม่ทงหตาย จักผนผายเอือนหตงออกดุก
 ใจยังผูกเอือนย้าวอยู่โกถ ขอตาไปตมควรรจักตาว ก้าว
 เทานันตองเจ้าเขาเมือง ตามคำเคืองแห่งตนจาไว้ ออก
 ดุกได้พอชวบตองเคือน เห็นตมควรรเคือนผัวกับบ้าน
 ตองปากคานเคินตวนตามทาง เว้ากนพางทงอุมดุกน้อย
 คาวนค้อยแตกฮ้อนเหล็ดออก พากนทนมมาถึงตระหน้า
 อยู่ตมโกฮ่มวดตตัพพัญญู นางบุญชูให้ผัวอุมดุก นาง
 คัดดุกตงอาบตีโค อาบไว ๗ ชนมาบช้า อุมดุกหัด
 ยนหงถาผว ผัวช้อยตงตีโคอาบหน้า จักกตาวคานเถิง
 ยักษ์ชน เถิงชวบบถกเวรตกหน้า พระบาทเจ้าองค์เวศ—
 ตูวรรณ จึงบ่ทนวนนางออกดุก จำเพาะดุกวนนน

กาพย์ปู่สอนหลาน

ออกแว	มันหลังเห็นฮีบมาบ้ำ	จำเพาะหน้าชนดู
เฮื่อนหลัง	บ่เห็นตั้งถามคนชาวบ้าน	มันปากค่าน
เดียงม่วนเดียงใส	เดียงช้อยไปที่โคเดเจ้า	เขาจึงเว้า
บอกเหตุตามกาด	เผินยานมารยกษกนดูกนอย	ดา
ฝูงช้อยออกดูกเฮื่อนหลัง	ยกษได้ฟังดวนตามโดยฮีบ	
มันเดินถบทนอยฮีมดระ	นางพะหง่าเห็นยกษมาไก	จำ
หน้าโคเอนผวทงแฮ่ง	ฮ้องเดียงแซงยกษมาฮอดแต้ว	
นางนารถแกวยหยงบไหว	นางดีโวทนอยบ่ได้	ทง
ฮ้องให้บบแถนคินหลัง	ฮ้องเดียงตงเวย ๆ ยกษฮาย	มัน
ก่ากายเขาวตทงแฮ่ง	ยกษใจแซงได้ตามทงฟ้าว	มา
ฮอดค้าวเซตวัดฮาราม	ยกษแหถนตามเทวดาห้ามไว้	
ยกษจุมไบยนถาบหนี	นางสนัดฮ้อมดูกบบแถน	เถิง
แถนไท่คินยอตตักถา	กางค้ำดาหมุคนฟังเทศน์	ผู้
วิเศษยงเทศน์ตั้งต่อน	นางคนจอนยายยกษกนดูก	เหตุ
มันถูกมาแถ้วดองหน	แถนผ่าคนเถิงองค์พระเจ้า	มัน
จึงเว้าขอไมดกumar	ขอให้ทานชวตเด็กนอย	ยกษได้
ช้อยมันแถนตามหลัง	เว้าให้ฟังตั้งด้ายปากผ้าว	พระ
ก่าวค่านเถิงนอยยากว	ให้หาควยกษนมาพ้อม	พระ

จิงห้อมดองข้างตั้งด่อน บอกกรรมเวรหนหลังให้แจ้ง
 ดองฮู้แล้วใจชื่นชมบาน ต่มาทาถือเอาคัด ๕ จำเพาะ
 หน้าคนลัทธิพญญู พระอิตุให้เข้าเป็นเดี่ยว พระห้อม
 เห็นหวดองข้างฮักกัน พระจอมธรรมตั้งเขาเมื่อบ้าน
 ดองบ่คานเพชรเตียงเซงกัน เวรนำทนมืดตงเพียงนั้น
 เวาต้น ๆ เห็นห้อมทางกรรม ไม่กระทำฆ่าสัตว์เป็นบาป
 คายตะคาบเวียนแก้วคอบกัน อัจฉริยะเป็นเวรบ่แล้ว
 พระยอดแก้วคดให้จิงหาย ปรีชายจบตงเพียงนี้ เข้า
 กดาวชด่อนดุกด่อนหลาน ตามนิทานฆ่าสัตว์โทษฮ้าย
 คอวยกยายเพชรเวณตั้งคน บุญกุศลไผ่มนต่างไว้ หาก
 จักได้ไปผู้เดียว เจ้าเอย ๆ
 อทินนาโถภเอาของท่าน ให้เจ้าย่านเวนหดกเวณ
 โกด ไผ่ทาไปพาโตคำต้อย พาเป็นช้อยคอบจิตใจโต
 ใจโมโหพาโตมันมาก ไปปากคำนเอาตั้งของเขา เอา
 เงินคำของเพนไปคำ หนเมื่อหน้ามันหดบมันจม มัน
 บ่ถมของเพนเป็นคอก มันแตกออกตเป็นกิงเป็นหง่า คำ
 ของเพนดำหดกดำคัญ กรรมกรรมคำตเคยตงไว้ เพน
 หากได้สักขพิยาน ต่าบาดโตผนผน เวาพนพเพนอ

ภาพยี่สิบสองตอน

ไต่ก้เห็น	เขียนเป็นเกณฑ์ช้อดชวบให้แทน	คัพกาย
แดนเกินชวบเป็นดอง	จับเข้าของวักควายข้างม้า	จับ
ช้อยซาฝูงหมู่หญิงชาย	ของบ่หตายจับเมี้ยทงตุก	คำ
อนันมาผูกดงดาร์	ผิดไบถานหนั่งด้อเทิงผูก	เมี้ยอยู่
กับตุกบ่เห็น	ผัวเฮ็ดเชญกรรมเวรมาได้	เป็นกรรม
ใหญ่ดงนั้นจับหาย	คนผัวตายดงหม้อะฮก	ไปตกอยู่
เจ็ดปีขนาด	เขามาปาดเอาชิมถ้อหนั่ง	ยังแค้โคกะตุก
จ้างห่าง	ยังแค้ก่างกะตุกค้อกัน	นายกุมภณัทเอาชน
มาแจก	ถามกะแทกมิ่งก้ออโต	เอาบัจจยเงินคำของ
เผน	กายเชคชวบบาไตจับบ	ตายเป็นผ้อออกมาเทียว
เทศ	เป็นผ้เผคกะตุกแก่นแขง	ชนแดง ๆ บ่มัดกหยาด
เผนกุมปาดเอาเหมิตทงมวน	ตามกะบวณมิ่งเวากบเผน	
เผคจิงเมี้ยนโตหนั่งให้ค	ดัมบ่มี่แขวยากกากซาก	อ้า
ปากเว้าเหม็นหน้าดะออง	ยะคางเวาดนดั่งทว ๆ	คัว
เคี้ยหาไปมาแกว่งได้	ได้หมู่แข่งมือแกว่งแมงวัน	ทุด
ซาหดวงจอมขรรรมพระบาท	ยมราชพระบาทจอมหว	
คัวผู้ซาอยู่ในเมืองคน	ได้ไปชนเอาเงินเกาชัง	เจ้า
ของหนั่งจคหมายตายช้อ	ได้แก้วจ้อช้อดชวบให้แทน	คัน
กายแดนให้แทนอย่าแค้ว	เวากนแก้วผู้ซาเอาเมือ	ไตช

เอื้อกายทางขามฟ้า เอื้อหัดม้ซ่าของเหล่าจมเดี่ยว เดย
 ปะเมียบคนหาบ้าน ไปก้าวตาดอยเมืองไโก พันวิสัย
 เจ้าหนบเห็น เข็ญมาถึงกรรมเวรตายซ่า เดยหล่วงดำ
 กายเขตดำคัญ กรรมทนต์เณเอามาพร้อม มานั่งดอม
 อังมาหอบเอาคว ของเอื้อนควเณเอาเดี่ยวเดี่ยว ไป
 อยู่เดี่ยวเป็นช้อยค่าเงิน บ่เด็กเด็ญแม่ความเณเว้า
 บาบมาเตาผู้ซาชายเมีย บาบมาเดี่ยวผู้ซาชายดุก เป็น
 ดึงเชือกผูกไว้กับคอ ขอให้พอม้แต่ทอน หนีเมื่อหน้า
 ขอไผดด้วงหาย หลตายบ่เดือนขอไผ่ด้วงเกิด เขากำเนิด
 ขอเกิดเป็นคน ขอชนชวายทำบุญเดี่ยวเจ้า เข้าได้
 บาตรหยาดน้ำมาเทิง ไค้พระเพลิงเทียนตามประทบ
 ดอกไม้กับเขาบ้นบูชา ให้ท่านยาปนพหมากเคยว บ
 ดับเดี่ยวใจคดใจอ ขอให้พอม้แต่ทอน ให้วพันพเจ้า
 ยมพิบาด เอื้อกทหารกุมภณท์มาพร้อม มานั่งดอม
 บ้นชนเผตคน เอามาขายเป็นลิบเอ็ด พุดน้อยใหญ่
 หนีชงให้ทอกน บ้นเจ็ดพุดปะไว้ถาเมีย ตำมพุดเดี่ยว
 ปะไว้ถาดุก พุดหนึ่งหนีไว้ห่มมันเอง ชายละแดงบาป
 หนาด้าโหด แดวจึงไผดมันไปตามกรรม ให้คนนำ

แนบมนไบเกด	เฮากาเนตไนทองอชู	คนบยอชชอย
เฝ	กายเขตชวบเคื่อนดีบออกมา	เป็นทษาพนอง
น้องเมี้ยเก่า	เป็นคนเหต่นชบ่มหาดาย	เป็นคนชาย
ตาเขาคกหน้า	ดะด้ายดางเครื่องแจกของทาน	มี
ประมาณเป็นชอยเจ็ดชาติ	แฉวจงคาคมาเกิดชาวเมือง	
เป็นคนเอื่องพอกินพอยุ	บู่หากได้ฟังธรรมพระเจ้า	
เข้าไนเขตองค์พระตะถา	เทศนาแม่บพถวณถ	บอก
ให้ถแม่ผูกถวณดอง	บู้ตักตรองฮับฮองเอาได้	เอา
มาไว้ด่อนดุกด่อนหาดาน	เป็นดะถานทะเลดานใหญ่กว้าง	
เป็นตั้งนำด่างแก้วได้ดองเย็นดี	คนณนมผยาฮ่าเฟิงเห็นถ	
หาดานทงดีให้จ้อจำเอา	บ่อนโตเซาม่ม่มอหนักกว้าง	ไม้
ไซวชวงให้เจ้าชามเดี้ย	ไนกาเมเมี้ยเฝินฮยาโกถ	มัน
จักได้อาบต้ดั่งชา	จากางเว็นพอหมัดเตนฮอด	ตาเว็น
ดอดดับเหตยมกangkัน	เขาไปย่นพอพ่นน้ำถิง	เฝิน
เชิงโทษมันโค้งได้โต	หญิงโมโหพาโตมันโตภ	เป็น
ดั่งได้กควายเกือกหนองคน	ปะไบ่นมมาหาบ่างด่าง	
จิตใจต่างเอาไว้บั้ง	ดั่งนิทานบู้เห็นปางก่อน	ชาย
ทุดบ่อนมันอยู่แจถวณ	ตามกระบวนเป็นคนทุกชไฮ	

นอนหม่มไม้ปะไบ้เบื้อยโต	ดง โคมพ โหญยาวเหตอตาม	
ปายดงค้ำหวเขายางยาย	ด้ายดาวน็ดบดงมิดชุ่ม	เข้า
ในคุ่มขอเข้าขอเกดอ	ขอโฮงเหนือเจ็ดดงโฮงโต	เข้า
ขอได้สู้บ้านดูวง	นางเฮื่อนหวดวงเทวเหตยวผาด	เห็น
คาดดาตด้ดงฮอดคิง	คิงคกใจปานไม้หักทับ	จับปา
บงบายเอาปาจ	หมกมอกหมขาวบ้นถ้อชา	หาใบตอง
มาฮองห่อห่ม	ห่ออุมตุ่มย่นให้ปะทานปานเตียงหวาน	
ว่าโตทานเข้า	ปากอบเว้าชายทุดให้นอน	มือชชอน
เหนือ ๆ นอนหัน	เว้าท่อนันดุกฟ้าวเดยไป	เยื่อยยัง
ไฟแต่งพาเหวยแดง	เฮนดาวแก้วซ่าไซ่ฮอยไป	เทว
ในดนมหนุ่มน้อย	นังพอฮ้อยเฝ้าเจ้าเหวยพา	ชายทุด
หาบ่อนนังกินเข้า	ได้อือเข้านางนารถแต่งดง	นาง
ประดงค้เบ้นของทอน	ทงปนจหมกมอกแจ้วบอง	ชอง
พาเหวยแต่งดงในหัน	ชายทุดบ้นกินเข้าอุมเอม	ยัง
กรรมเวรแต่อยากกินหน้า	ห้ามกินไวคอยทำนางเมือง	
พระบุญเฮื่องเหวยพาเดยแดง	เทวแก้วบดแผ้วดานอน	
นอนในเวรดนมหนุ่มน้อย	หน้าชนชอยดำน้อยดคน	
นอนจำจนบรรทมพระบาท	นอนแทบราชพระเจ้าอยู่หัว	

ควนางเมืองผู้แต่งหอเข้า	คิดถึงเจ้าชายทุกคนขอ	ตา
เห็นพอแคว้นหวัดค่า	คิดหน้าหน้าบายเต้าคณทั	เชือก
ยาวผู้ผูกคอหย่อนให้	ชายทุกได้กินแคว้อิมพอ	นาง
จึงยอดตายเชือกตงชน	ใจอ่อนเห็นแต่เต็มตา	หาเข้า
แดงมากนอิมปาก	เคียวหมากแควไฟมอดเดือนดำ	
ชายทุกชำนอนคอยอยู่เห็น	เด็กจับคนเข้าหานอน	เด็ก
อนชอมพระเจ้าหัดบแจบ	นางมันแมบแขนผ้าชูคตง	
ฮอดชายโถงตามใจมักโถง	เป็นหยิ่งโซดชายบาดยินดี	
นางเทวมี่ใจมักมาก	เป็นดังทากจับหน้าวางหลัง	ผิว
ไต่ยังมีใจปะเบ็ด	บังเกิดฮ่อนด้วยเหตุคเนหา	พากัน
นอนทงต้องชายทุก	กายคุดตงไปฮอดกองกัว	นางคิน
ควพากันดุกนัง	กอดคาคั่งเจ้าฮับชนโฮง	ถึงเจ็ดวัน
ให้เข้ามาอีก	เว้าทอนนางฮับชนโฮง	ค้อยเหยาะของ
เข้าในผ้ากิง	ไปนอนนังอยู่ทบรทม	พอประดมอาบหน้า
ในอ่าง	ฮุกบ่อนว่างดีเนอโคคาว	แพดัวชาวฮุกหลัง
ผัดได้	แพดัวใหญ่ฮุกบ่อนคอกาง	แคว้จิงย่างออก
มาตะดิน	หน้าเข้าหมิ่นได้สำคทาตง	เข้าหมิ่นผงเนียม
หอมแบ้งบั้น	ทาจันไว้ลิวทิวโหมงาม	ดีได้หัวดินบ้อง

กาพย์ปู่สอนหลาน

ดึงแต่ก่อน นอนกตางเว้นเทวนวดเจ้า เขาเทียมเจ้า
 ชุบคู่สองคน นอนกตางคั่นดมหม่นน้อย หน้าชมช้อย
 ด้าน้อยดีคน เป็นวนเวียนเบียดกันบ่ขาด ตึงคาดไว่กอบ
 เดือนสามเดือน เจ้าหากเชื่อใจแท้ฮัด นางเทวผู้เดินชาย
 ทูต เหวบ่หุดค้มทองสามเดือน เฝินบ่เห็นนางหากบอก
 เจ้า เขาเทียมเจ้าพระบาทจอมหัว ศวชาน้อยหนักเห็น้อย
 เมื่อยดง คือกงใจบุดตาพระบาทเจ้าอำนาจในหีบ่นาน
 ถือกุมารกษัตริย์อ่อนน้อย หนักเบียงค้อยมน้อยเบองขวา
 ขอรราชาให้ทอดพระเนตร ตงวเคษแม่แท้ฮัด พระ
 ภูมิให้หยับดงไถ่ กอดคอได้ให้นางนอนดง เอาหัว
 ดงไล่ตักเพาผ้า มื้อดুবหน้าดুবนมสองเต้า เป็นศรีได้
 แม่แท้ฮัด ใจมเทวเจ้าในผ้ากึ่ง ไปนอนนังอยู่ท
 บรรทม เจ้าจูบชมฮักยิ่งกว่าเก่า เหตุนางเหต้ามืดก
 กุมาร เจ้าประทานให้คนตีบ้าน ให้นางค้ำเอาตั้ง
 ราววัด ให้เขาหนักนมาอยู่เฝ้า ตาบต่อเท่าฮอดชวบ
 ดิบเดือน บันเด่ทินก้าวถึงชายทูต มันผูกเข้ามาเด่พ
 นางเมือง พระบุญเฮืองบ่เห็นมิดหมี่ นางคดถบชอด
 บ่ฟู เป็นอู่สูงตั้งโคมนใหญ่ มันเข้าได้คั้นนเห็นคาว

ผิดบาดดาวพระยาทุกใหญ่ มันแตกไข่เบื้อยหน้าเหม็ด
 โศ แมงมันโฮธิข้างไข่ได้ เป็นหนอนไต่เจาะบ่อน
 บุนโน เจาะหัวใจตายไปจากโลก ไปทุกซ์ไศรกใน
 หม้อออเวจ อักคไฟลุกตามไหม้หน้า หนอนนนแม่นท่อน
 เหล็กแดง ดุกเป็นแดงเหมือนคนจุดโฮ ใหม้ชายทุก
 ไหลไปไหลมา จักจาหานางมานในห้อย ดุกในท้อง
 มันถวนดิบเดือน บอระบวนนางปวตท้องดุก เอา
 เชือกผูกแขนถูกแขนสาว บ้าอาดาวเข้าใจมชแฮ ปวต
 จันแท่นางเบ่งต้มแ่ง ดุกสะแกขวางโตบ่ออก ออก
 แต่เด็ดขอชอดในโต โพรตต์คว่เกิดมาใช้ชาติ เวร
 นางนารถเห็ดนชายโง นางเป็นโพงบ่มคนฮู้ ดักแด่น
 ชูบชอกบ่ฟู ของลัดคูปาบหนาด้าโหด ค้องโทษฮ้าย
 มันเข้าดังฮ่อม คนแห่งผอมได้ถักหาบข้าง ชำมน้ำ
 กวางไต่ชเชื่อนแซม พายเด็ดนมกุ่มเอาใจชาติ
 มรณาคตายจากโลกา มรณาคตายไปจากโลก ไป
 ทุกซ์ไศรกในอเวจ ชายทุกซ์หนีไปมาบได้ ไหลมาไก
 เกยวกอดคดมกน นายกุ่มภณชชกเหล็กช้วนได้ ผูก
 กนไวเป็นคองอนเคียว ดีเด็ดยวผวนางทางบ้าน ใจ

ภาพย์บุสอนหลาน

ตั้งท่านฮ้องให้คักทวง	โนเอื่อนหดวงปานไฟอุดเข้า	พระ
บาทเจ้าโคกรกเศรำโคกา	จัดคนมาแบ่งหีบหอแก้ว	ศพ
คาบแฉ้วคี่เศพสมงัน	คักองงันตะโพนพิณพาทย์	ค
ระนาดบี่พาดฆ้องวง	ทงพระดังฆกนทานอุดเข้า	ดังฆ-
เจ้าเวรเข้าให้บุญ	บุญปานได้ตามเดือนไปจุด	ไฟดู
ฟุดใหม่หมุ่นเป็นผง	ตามประดังคียงแค้กระดุก	จัดดู
ท้าวอำมาตย์เด้นา	พ้อมกันมาเมียนดูกนางแก้ว	บัต
กวางคแฉ้วตะเด็กเมื่อโฮง	ทำบุญโยงตั้งหานางนารถ	
พระบาทเจ้าหุดบวชเททาน	ปรีชารอฏฐะทังแปด	หาย
แฉ้วคฮ้อนผงหมูโภยภย	ตตะคนโนให้หายจากช้อย	
ตตะคนน้อยให้บวชเป็นเถร	เวรเค็รื่องบุญให้ทานหยาด	
น้ำ ให้ไปค่านางนารถเทว	เกิดใหม่มีค้อไปชาติหน้า	
พบบาดหุดาขอได้เป็นเมีย	เทยระฆาน่ากันทุกชาติ	
พระบาทเจ้าบ่ต้องเห็นนาง	ใจค้วพางได้เด่นช่ายทุด	
เวรบ่หุดุดเป็นบาปหนักหนา	บุญพระยาดังหาบ่ฮอด	
บุญไปทอดโฮมเจ้าอินตา	ฝูงเทวบันเป็นด้ามฟุด	เอา
ฟุดหนึ่งผ่าไปด้ามเดี่ยว	เอาเดี่ยวหนึ่งตั้งหานางเมื่อง	

พระบุญเอื้องจอมธรรมแก่นเหง่า บุญแจ่มเจ้าคงอยู่เป็น
 กอ กอด้วยมณเฑียรผาสาท เคยระดาษัดวงอาจ
 อุตยาน มีภูมิถานต์ระกังวังโบกซ์ บริโภคเครื่องนุ่ง
 อารณ อยู่ด่อนดอนเทวนางฟ้า ยุกคอยถ้าพบเจ้า
 จอมหัว คิ้วพระยาอายุยาวกว้าง จำคิดสร้างได้แปด
 สิบปี เถิงนาที่ยังดีสิบถวน ตั้งฮ่อมถวนเป็นฮ้อยชาวบี
 จึงตัดาแต่ดีจากโลก บริโภคขันธ์ูเทวา มรณาชน
 เถิงชั้นฟ้า ไปพ้อมหน้าเจ้าฟ้าอินตา ให้ว้นทาเหมิด
 ทวแปดคาน ถอยหตงถานนึ่งอยู่เป็นถัน พระจอมธรรม
 ยอมฮ้อยกให้ ดักโกไท้พระบาทอินตา ให้ว้นทาถาม
 ถิงเมียดัน ไต่ดวงถนตคาบมรณา นางพระยาตาย
 หนแต่ยจาก ไต่พตพากถวนดีสิบปี เป็นนารีฝูงชาว
 เมืองหลุม ยิงหนุ่มแทถุกนฮ้อยตายคา นางพระยาหนตาย
 เดียก่อน ผู้ซาหย่อนทำบุญให้ทาน มีประมาณเงินคำ
 เจ็ดหมน ของตั้งอนแต่ผ่าอารณ บวชด่อนดอน
 ทาดำบฮอยซา ทงซางมายนให้ฮอยทาน บุญตมการ
 ควรนำชูดัง นานางตั้งขันธ์ูสัตว์รรค พระจอมธรรม
 อินตาเจ้าฟ้า เหล็ดยวเบ็งหน้าหตงโลกโลกา บอก

ภาพย์ปู่สอนหลาน

พระยาให้ฮ้อยงเหตุ ผู้วิเศษเป็นเจ้านั่งนอน อยู่ต่อนนอน
 เสด้านั่งเฝ้า พระบาทเจ้าเป็นอาจเมืองหลวง เมียทั้งปวง
 เทวเป็นเค้า อยู่ปแจ่มแจ่างามหยิ่งปานเหตภา ภูมิดำเนา
 ติเคียนบ่ได้ นางนารถไทมักโดภดงดาร คณหาปานไฟ
 ดูกกองฮ้ำ เหยดยวเห็นหน้าชายทุดเบ้อยโค ดิงโคนันใหญ่
 ยาวเหตอดัน เห็นแต่คนเด็กดำค้ำจวน มั่นกวนชอกกินแดง
 บ่ขาด ได้ตามราชฏรกินแดงเหต่านอน เด็กอนซอนมัน
 นอนไค่ต่าง หว่างคนหลับนางดงไปตุ่ นางเหต่นซู้ทำมิจนาจาร
 ดงนอนทานชายทุดคินฮ้อย คาวันฟุงโก่ซันหัวเมือง ชายทุด
 เบื่องออกหนบซ้า นางค้ำวหน้าชนดู่โฮงหลวง ค้อยเยาะ
 ย่องเข้าในผ่ากิง ไปนอนฮ้อยไค่ชวบฮ้อยจวน พอด่มควรวนาง
 เอ้เครื่องใหม่ พระยาใหญ่ได้ใจว่าดี คายเป็นผู้ชายทุด
 เผื่อนมัน คิงดบ้นเขาได้กวนเหตัก ส้อมเขาเค็กชมดงดิงชน
 ใจฮ้อยฮ้อยให้แซว ๆ หนึ่งเป็นแถวแม่นคนเดินซู้ เจ้า
 อยากฮ้อยไปหันเบ็งเอา เทวบุตรคนเนาดีอออาจ พระ
 บาทเจ้าดาถ่วงไปตุ่ เห็นฮ้อยบยเป็นเดื่อต ทุกซบเหื่อต
 เขาพักเขาย่า เขานำมาค้ำดาพนห้อง ฟังเดียงฮ้อยมัน
 ว่าโอย ๆ ขอเหมิตโภยซ้านฮ้อยแท้ ๆ เขาคิงแก่ม

กาพย์ปู่สอนหลาน

อนันต์เห็ดอดัน กอดค้นไม่อยู่เห็นเจ็ดวัน นายกุมภภัณฑ์
 เขามาตั้งแก่ เขาไปแต่หน้าเห็น่าเผ็ดเค็ม แห่งกาเต็ม
 ดับกินคอดได้ อดบได้ฮ้องให้ทม ๆ พระยายมตั้งให้
 ออก เขาไปผูกไว้นอกสถาน ไว้สถานศาธาหมกกว้าง
 ผู้ทอทางท้าวโดกบาด ยอชวานคมไปดับไปผ่า หว่า
 แต่ปากไปฮอดหัวใจ ให้ห้องในหัวใจกับปาก บให้
 หดากกดับเดี่ยวโดกใน ปากคำในหัวใจนำหัน เจ้า
 จึงบ้นยาได้จอดทา นำนันยากระหอมหน่วยแก้ว เป้า
 หดอดแล้วพ่นเข้าจอดใน ดูปกงใจเขามาได้ใหม่ ดูป
 แสงได้เป็นเนื้อเป็นตัว บุญเจ้าผัวมาชู้เดี่ยวหนึ่ง จึงมา
 ดิงเอาตัวออกพ่น ทุกขเห็ดอดันทงอยู่เหิงนาน มีประมาณ
 เจ็ดบเมืองฟ้า หนีดุมหตาไทรอยชาวบี ชายทุดหันพิศ
 ไกฮ้อนโยชน บุญบโผดตกช่าเจ็ดบ นางเทวหันเอาตัวรอด
 บุญผัวฮอดจุงเกิดเมืองคน ปฏิสันธิอยู่ในทองแม่ พอ
 แกแล้วหุดหดตายเดี่ยว ไปช่าเซียนอยู่ผบ่าช่า ไป
 งวเงยอยู่บ้านนอกเมือง คาวนเฮืองดับดงมิดชุ่ม มา
 คุ่มควหากินทงผี ยามคนหนีไปนาหดก้า ฮับบช่า
 นำหน้านำหลัง เฮ็ดบงยังมันแดนไปก่อน หาบบ่อน

เกิดเจ้าห่างเจ้ามี บุญราชักายโตบ่ฮอด ดอดเข้าไ้
 ผืนหยับหน้ไก แด่วจึงนำไปคนทฤษไ้ เอ็นฮ้องให้
 ขวัญนึ่งคอยเอา บาดคนเซามันขอเข้าเกิด เอา
 กำเนิดแม่นชาติถ้วนดอง คอยผ้ปองเอาคัพกะอ๊ก บ่
 หน้หดกมานไ้ดืบเดือน บอระบวนซาประสูติออก
 เอาไปผอกไ้ดั่งไ้เชิง แม่นดุกเหิงมาเอาเมื่อนี้ กาย
 กวานเมอหน้าดุกกู มาอิดคุดยักแพงทกถัน กอดหยัก
 หยันไ้ดักไ้เกา ดุนนมเซาฮับเคียวซาบ่อน มือ
 ซ้อนเข้าไ้ปากให้กิน หน้าฟายรินไ้ดสบกินเข้า แด่ว
 จิงเตาน้ำฮ้อนอยู่ไฟ ขางหัวใจคนตวกับทอง ผุงพ้อง
 ทงซาบมี ไนราตรีแคผวนงเฝ้า พากันเว้าตามเกา
 ดองคน บุญกุศลเฮาไ้ดุกนอย ยงคังคอยผ้ออมบมี
 ผ้วว่าผ้อตองชิตาแฉนคุ่ม ดาวบ่มไ้ทางท่ายยาเฮือ
 บาดดาวเมือดิมเดี้ยคอยไ้ เอามาไ้ห่มดุกเฮานอน
 ดางเถอหดอนยามหนาวบ่ซา ผ้อแพวก้าอตาแฉงวง
 เอาไปแพวงนกเบ็ดหน้า พอมือค้ำชอยออกไปเอา มา
 ฮอดเฮายิบคิตยิบค้อ เลือแคพอแขนกันชอยยง ให้
 เจ้าฟงดุกเฮานอนคน อุมยอยนไ้จู้ไ้นม พอปะดม

ภาพยี่ปุ๋สอนหลาน

ให้เคียวเข้าบ่อน	เจ้าอยู่ฮ่อนแต่ตั้งการโต	ช้อยจัก
ไปชุดมันแตกเข้า	ให้ตุ้เจ้าแม่ดูกนอนกิน	เผ่นนินทา
ว่าเข้าชคาน	เผ่นกดาวค่านวาเฮานอนเว่น	เห็นดูกเข้า
ผุดอยากจูบ	มือดูบได้อุมเงะอุมเงน	แขนมันพันแพน
คอดังกานกวย	คิงมันด้วยตั้งกกกวยยวน	ให้ต้มควร
ไต่เบ้นเมียเจ้า	เฮ่าตองเถ่าศูชดวนอกหด	บาดชิมตง
แม่หน่าน	เจ้าจอยจนเมียชนหวนา	มือควค้ำอุมเอา
ดูกน้อย	เดยคาดค้อยหตายมอหตายวัน	ฮอดดำคัญ
กรรมเดือนเดยออก	ไปอยู่นอกอาบนาด้าหว	ชมนทา
คนควดูบได้	อยุ่บไต่เบ้นคุ่มพิศม์ไฟ	คาวนได้ดบัตง
มิดชุม	แดงตาชุนเดยเซอบเหงานอน	เบ้นอาชชอด
ฮิดนอนหตายมอ	แดงจฮอดดำตเหียนมาปู	มาฮิดูเฮื่อน
ชานทุกชไฮ	ดีเด่าไต่ตองชอห้องหนง	ตงเอาไม้มาผ่า
เบ้นตง	ปูฟากตงเคมคิเด่วอยุ่	เบ้นตงอู่เตกน้อยก่องกาง
เบ้นตงฮ่างแข่งคามทองห้วย		เอาใบกวยมาเหต่าฮองนอน
ดำคกับหมอนบ่มฮองฟาก		ตองทุกชยากนอนเบองตะคน
เอาดูกคนนอนกางกอดไว้		เดินชกชไฮหดับไปช้อย ๆ
บอกดูกน้อยคาบคุดกินนม		พอประดัมเถิงเถไก้เที่ยง

นอนเบี่ยงค้อมนหยับชูดเตง	นมไขเบ็งอัดตงดูกน้อย
คณคค้อยแย่งน้อยบ่ถอง	บาปเวรปองนำมาทุกชาติ
ดูกน้อยนารถใจขาดตายเดี่ย	ตองผัวเมียนอนหัดบ่จม
แจบ	เบ็นตั้งแนบคนไว่กองเตี่ยว
ย่องให้	ชายทุกซ์ไห่นอนแจบนอนคั
บ่ให้	พ่อแม่ไต่นอนอนนอนเค็ม
หันเมื่อหน้า	น้อยบ่ช้าจวนไก่อ่งแดง
นอนหัดบ่ผ่นฮ้าย	ผ่นม้างเมืองจูดบงไฟน้อย
อยากพ้ออยากด่วย	มือชวงบายคอเมียน้าวกอด
ดินหตุยดอดปะไปเป็อยโต	นอนพาโดหัดบ่ไปเทาฮั่ง
ตกวนผ่งชนมาด่วยดวย	แตกตองหตายคองโตช้าฮุ่น
หัดบ่กุน ๆ ไปฮอดกกองงาย	ผัวผู้ชายมันตาชนกอน
เอาผ้าผ่อนมาเกยวแหวโต	หญิงพาโดคณชนมาหาชน
หยับตงคณตงจากเคหัง	หาบ่อนบงหนักเบาถายแดง
จิงคาคแควย่างชนมาเฮื่อน	เดยผ่งเพื่อนฮุ่มดูกได้ตัก
เบ็นชกังกงอแข่งกระต้าง	บิตเบ็งข้างมันแบ่มันแบ
แม่จิงฮ้องแจ ๆ ทังให้	ไต่ดูกแดงก็มาเหต่าตายเดี่ย
ตองผัวเมียผัดกนวิวาท	หากระตาศมาห่อฮังคั
	เดี่ยม

ภาพย์ปู่สอนหลาน

ซุดฮ่น่าผีบ้าซ่า	หน้าดบหน้าผิงแฉวเหต่าเมื่อ	ผัดกเผือ
นำหงแมเก่า	เมื่อฮอดแฉวดอยุแจเฮือน	อยุพอ
เดือนมันขอเข้าเกิด	เอากำเนิดมานถวนดิบเดือน	บอ
ระบวนซ่าประตุคิออก		ตกอยุ่นอกเดี่ยให้แห่งตั้ง
คดียงบั้นชาติถวนด้าม	เป็นคณงานใหญ่ยงตั้งหน้า	บ
ถอยซ่ากางด้างกางแปง		ต้อยชูแ่งพอแม่ยอมกว้าง
จำคัดต้างเขาวดพงกรรม	บุญจำนำมาชูให้พัน	ทุกช
เหตอทนถนหมัดบาปกรรมเวร		คงเป็นเกณทเด้นชูเมย
ท่านเผินแปดบั้นในพระคัมภีร์		เผินผัดใจเป็นนักปราชญ
ผู้ฉลาดเรียนแฉวจึงเห็น		หลานอยากเป็นให้จ้อจำไว
หลานอยากได้ให้จ้อจำไว		เป็นดำเนาในกรรมแท้ๆ
ปู่แก่แฉวอายุเกินคน		หาชวนชวายความกินเดยงทอง
จำในห้องทำมิจนาจาร	สุดนิทานไว้เพียงเท่านี้	ฯ
	ภาคถันนแม่บั้นมุด่า	คาคาแม่เขาอยุ่บ้านนอก
หมากไม้เคองไฮ้ของภู	ไซ้ไปคู้ชักชวอนอวนก่อน	หน
หางเย็นไตหมู่หลายคน		หาบชนมมาชอชวยในตถาด
โตไปยาดเอาตั้งเอาของ		เขาฮ้องหาชนกวอนเป็นเจ้า
ของชอยเถ่ามมากเหตอหลาย		โตจึงหมายชมือบอกให้

เอื้อนค้อยโก่เหตยวเห็นบักตุ	เว้าแม่หนูเจ้าของเซาอยู่
โตจิงหตุโดภเหตยวเอาหนึ	เอื้อนโตม้อยู่มแจบ้าน
ออกปากต่านเอื้อนอินมาตาง	ใจตัวพางกินของตายตอก
เจ้าของซอกเหตยวหาบเห็น	เคาะห้เซียมบ่าปหนักหนาแท้
ด้างบุญแก้บ่หตุคบ่เพย	ไปคกเดยในหม้อนระฮก
คกอยุ่เหมิตหมู้ไตกิน	ตามกะพิตกินน้อยกินหลาย
หญิงชายโฮ่มกนอยุ่หั้น	ทุกซบหนานได้ด้ามบี
จิงหนึเอาตัวไปเกิด	เอากำเนิตได้เกิดเป็นคน
ประจัญคอหอยมันพอก	เวรซบอกโดภเดยวกินของ
หदानฉีบองได้ใจจำไว้	
คโตตังจะไปบตใหม่	ปู่ชเว้าบ่อนยอดคำดอน
หदानดีช่ายจ้อจำเอาไว้	เจ้านอนตุงให้เหตยวเบ็งหตุม
เจ้านอนซุ่มให้เหตยวเบ็งเทิง	อยู่เหิงไปบ่เดือนมันด้วย
มันจกเป็นมุคม้วยจิตใจตน	จักตตใจฝูงคนเกิดใหม่
อยากเป็นใหญ่กำเหนิตเป็นคน	มิกังวดปากกักปากฆ่า
ปากหน้า ๆ ฆ่า ๆ เติง ๆ	กรรมมาเถิงแม่หนูเวรดับดอ
หदानหตุอนพังแต่วจ้อ	เขาเป็นดำเนาในทางพระเจ้า
อยากเว้าความใหม่แถมมา	ยังมีตองกณหาหญิงชาย

ภาพย์ปูสอนหลาน

ฮักฮอด	เป็นซุซอดหมายบั้นเอากัน	ยังบทนบเดือน
มันกว้าง	ไผไปม้างความหมั้นชาดกัน	เวรนำท้นบาป
หนักหนาแท้	ปู่แก่ให้เชื่อเจ้าผู้อื่น	เป็นดำคัญยุงฟูน
พิ	ความหมุ่นหม่นแตกจากกัน	เวรนำท้นบาปเหต่า
ม่มาก ๆ		

จกชให้บทใหม่ค่อไป	เป็นซุมกวนเห็นแก่พี่น้อง
ความบ่ต้องของเก่าหายเดี่ย	เป็นตังเหตักเตาเดี่ยให้
เกดยง	เผนหากเดยงพี่น้องวงศ์วาน
นายชนเค่า	ตั้งขเจ้าชมชื่นยินดี
เผนแต่งไว้หายเด่นกษัตริย์	โตหวังคตมี้ใจคนเดี่ยว
บั้นส่วเดี่ยวความเว้ายุง	มันบคบงให้เผนแตกม้าง
ส้วนท้างห้วยน้อยไหลแบ่งส่อนคอน	บาดโคนอนตายไป
หาบ้อง	หุดองดงน้ำในหม้อนระฮัก
ให้มันจอบคดในใจ	เผนเอาไปได้เผ่นเหตักแดง
ตะแคงเหตักแดงแห่งฮ้อน	อยู่บได้บั้นคว่าบั้นหงาย
ควบตายทนทุกชวมาก	อดทุกชอยากอยู่หันดำมบ
แแตวจิงหน้อออกมาเป็นเผต	อยู่ในเขตดินดากดำมวา
เผนจำหาดินทรายมาเค่า	ถมเค่าไม้ต่นใหญ่โพศรี
	ถม

เจตยพระชาติแก้วกู่ ถมบ่อนอยู่เจ้าพระยาม ถม
 หนทางเที่ยวไปไหว้ชาติ แล้วจึงคาตมาเกิดเป็นคน
 บาบเวรจนเป็นคนผู้บา เป็นงงงพหนองปะใด ไปนำทาง
 คนหลังหนหน้า อายุเข้าได้ห้าสิบปี แล้วจึงหนีตายไป
 ชาติใหม่ เกิดเป็นไพร่คนน้อยต่างถิ่น บ่มีคิดในโต
 ตักหยาด ความพินาศพระเจ้ากต่างมา เทศนาดับไป
 ภายหน้า ซ้ำบาดหัดากนถ้อยโยได้ อุกโตเป็นคนชาย
 แท้ เฮียนบ่แพคความฮู้บ่มี เป็นคนดีพอคุณอนให้
 เฮียนได้แล้วอดอ้างทงค์กิด ไปจักบายชายกิน
 ความฮู้ เฮ็ดดีหุดูประมาณคุณอน ไปชวนวานทานขวัญ
 จจ่าย ว่ากูฮ้ายบิตหน้าบิตหลัง มีใจซังเหลียวเห็นบ่
 ปาก อนันหุดากผิดแท้บ่ควร ปู้ชกชวณต์อนหุดานให้
 ฮู้ ปู้ต่อนแล้วหุดานน้อยจ้อเอา ตามดำเนาอาจารย์
 ฉลาด เป็นนักปราชญ์พุทธโฆษา แต่งตำราคำกถอน
 ห้อมฮู้ ให้ชอตงกาพยปู้ต่อนหุดาน ชกนิตานบาป
 กรรมคนต่าง อ้างพุนพพงแล้วแม่นความ พุทธโฆษา
 อจจารย์กูเค่า พวกผู้เถาตบกันตอมา เป็นเถรายูเมือองด้าน
 ช่าง หนีแต่ต่างเบองคั้นแต่งกถอน จนมาเถิงดัวเฮ่า

ปางนี้ ในจำจคอบมีมะเดื่อ ตัดปลัดกเคษพันธ์ของฮ้อย กับ
 เคษด้อยอกหกสิบเจ็ด ก้าวให้เดรั้งดงพิมพบิน นับ
 แตนถอยทบกั้นหลัง ไปจนถึงแต่งกอนควาวนน คาค
 แม่นหม่นห้าฮ้อยบปลาย กถอนทงหลายแตกกันพียงยาก
 อานดำบากกับหน้ากับหลัง อนิจจังเกิดมีทุกแห่ง เข้า
 จังแต่งคตแก้คตเดิม แต่งตงเคิมบ่อนพังบได้ คัดเอา
 ไร่แต่ที่มีคุณ อยากรได้บุญอดเพียรคตแก้ ดีเที่ยงแท้
 ไผ่พ้อหม่นพัง บุญแต่หลังเกิดมาจึงได้ บุญดั่งให้พบ
 ยอดคำด่อน ควรชะฮอนจ้อเอาจนได้ เป็นเครื่องไต่
 โยนด้องหนทาง เป็นค่างางดีจริงแต่เค้า เข้าผู้เว้าแก้
 ภาพยกถอนผิด ญาณรักชิตนามหลวงชอตง เข้าอยู่
 ยังอาวาคเมืองหลวง รัตนโกสินทรวัดบรมนิवाद เป็น
 นักปราชญ์เขียนฮ้อหอมธรรม เข้าจึงนำเผือกคนกายช้อย
 ไผ่อ่านแล้วบุญให้แก้เข้าแต่เนอ ๆ

จบปู่สอนหลานเท่านั้น

กาพย์หลานลอนบู่

นโมนมาวันทาสุดิถ กาพย์คิตกาพย์คอกกาพย์ก้อ
เป็นสาร เป็นตำนานกาพย์หลานลอนบู่ หลานหากอยู่
เหตุบู่ตั้งสอน หลานยินดจ้อจำเอาไว้ จำได้แล้วหลาน
น้อยชนชม โมทนาบู่สอนให้รู้ หลานบ่หุดคุณเจ้าบู่
สอน ยังอาวรณ์คำสอนจ้ใจ คัดอยากได้ของตอบ
แทนคุณ เกิดกายดุนตั้งหาบได้ หลานแก่นไท้ชอก้าว
ตำนาน เป็นนิทานตอบคุณเจ้าบู่ หลานหากอยู่ในสูตร
ในธรรม เป็นคำสอนดวงงามตาเลิศ ผู้ประเสริฐ
แม่โพธิสัตว์ ได้เลี้ยงดัดคิตโพธิญาณ เขานิพพาน
สงสารละไว้ เมินสอนให้หลานน้อยจ้อเอา เป็นตำเนา
หลานจำจ้อไว้ หลานจำได้ได้สอนบู่ภายหลัง เหตุ
อสังหลานจึงสอนบู่ บู่หากอยู่ตั้งแต่สอนหลาน ทำปาณา
ฆ่าสัตว์เดียงตุก เป็นบาปฮ้ายฝูงนบ่ควร อทินนาคัก
เอาของท่าน ให้บู่ย้ายภายหน้าด่วนแหม่ม กาเมแถม
เมียเขาให้เว้น ใผตอบเด่นดงดื้อบาย โทษมุดาคั่ว
พางยูเย้า ใผด้างเว้าเป็นบาปเป็นกรรม ใผด้างทำ
ปากเหม็นปากกัก ปากบ่ถักออกชระฐานกรรม โทษ

ภาพย์หลานสอนปู่

ตูรามัวเมาคอบเหต่า เป็นผู้เถาควรวัวตุ๋น จักให้
 ผดเกิดไปภายหน้า เป็นผู้บ้าใจคนโง่เขลา เป็นด่าเนา
 ในธรรมพระเจ้า ก้าวเป็นเคาคัดห้าแม่คอง หदान
 จักปองก้าวไปภายหน้า บั้ให้ซ้ำติดต่อกันไป ไอยะโก
 พังเอาจอไว้ จำได้แฉ้วภายหน้าห็นคอง เป็นคองจึง
 เว้าไผเป็นผู้เถา อย่าเข้าอำนาจโถภะคณหา ตูรามะ
 อยู่ เป็นคู่ชายฮ่าม เข้าผามจับจอก เอนยอกถ่าว
 ฮ่าม ในผามเค้าเม้า เถานันบด เฮาหदानบ่ย่าน
 เถาค้านคองบุญ บ่ปุ่นใจดัง ขค้านคองวัตร บ่คัด
 คองธรรม บ่จำคัดห้า จาซาฝูงสัตว์ ขอวัตรบ่หา
 ค้ามาเว้าหื้อ ค้านคองภรรยา ในห้องเคหัง เถานัน
 ย่านต้น เถานนย่านแมว ปะเบ็งไวบ่า บ่เด้าภาวนา
 สอนลูกสอนหदान คัวผมชาวหงอก เป็นเถานอกฮั่ว
 ดอยุ่น่าถวน เถานนบด พังเดี่ยวตายตอก เถานนบ
 ชอบ ฮู่แต่โถภา อ้าเอาของเผิน ยาดไฮ้ชิงนา
 ยาดฮั่วชิงถวน เถานนบด ฮู่แต่เม็กได้ ขไฮ้ผยา บ่
 กรุณา ฝูงคนชมวด เถานนบ่ชอบ เถาบ่ประกอบ
 คองวัตรดีบ่ประการ เฮาหदानบ่ย่าน เถานนขคาน

กองพระกระษัตริย์ บั้วระบัต ี่ตบ้านคองเมือง คุ
 หदानแค้นเคือง เอาคำไปเว้า เว้นต่อคำโต บัปาก
 บัจา บัเว้าบัวา มีคำโกชก้า อ่างแต่โทษา จิต
 หาสุรา มากินกับชาว คำเว้าบัมี ี่ปองเป็นบาป
 ใจบัได้ภาพ เห็นแต่เงเงินคำ บัจันักปราชญ์ ี่
 บัฉลาด ี่ตของชุน ปุนหาแต่ได้ คองถ้าว่าความ
 ี่นหนบต ตกอเวจ กองไฟหม้อใหญ่ ดงไปอยู่น
 แด่นกบัปี ี่ช้ายอหด ี่มัสบต แพงไว้ในถ
 บัจใจ้าง อ่างแต่ว่ามี บัห่อนทานไป เป็นตาย
 แต่เว้า ใจเอ้าบันำ จำแต่ดูกหदान ชวนชวายหาให้
 ี่นว่าได้แด้ว ตาเอ้าบัต ี่ใจมักได้ ี่อไว้ให้เม็ย
 ี่นย ๆ หน้า ๆ ี่ค้อคำราตรี ี่ตถั่งโยศ อาภคกานคุณ
 บัปุนคองวัตร บั้วระบัต พระดั่งขบิณฑบาท ี่น
 แด้วบัปาก ี่ตอยู่ในเฮื่อน บัเคื่อนเฮื่อนอื่น ี่น
 โมทนา ี่รทชาบัก้าง บัสร้างคองบุญ ี่นเป็น
 ชนบัย้า ี่ตบ้าน ี่นหนบต ตกอเวจ ี่นบัมว
 ี่นบาปช้ายกวมุปาบัง ี่นชบัชาด พระบาทเห็นอหัว
 พุทโธงคักแก้ว พระดั่งแด้ว ี่นจ้อจำเอา ี่นเจ้าบุ๋เอย ๆ

อนฮฺตคองเบ็นของมฺเถา	หาดานจกเวาเมือหน้าค่อ
ไป หาดานจิงไฮแตงภาพยฺดสอนปู้	พงถแทค่อแม้นคํา
หาดาน ปู้ใจบานช้อชมคค้อย	เจ้าหาดานนอยอย่าช้าว่า
ไป ปู้เต็มใจอยากพงดฺมื่อ	ปู้บค่อหาดานนอยจิงดสอน
หาดานออนซอนปู้วอนจใจ	หาดานคิดไดคดค่อเบ็นกอน
เบ็นคําดสอนดับไปภายหน้า	มคฺนอย ๆ พนเซากบหนบ
มฺเถาก้าวคําหานกบหนบ	ปุมหาดวงบอกยาบ้องกบหนบ
ฮ่างบอกยาเด็นหกบหนบ	คนโตเดดั่งดสอนความฮักกบหนบ
คนหดบหดชบออกทางคฺณกบหนบ	คนเบ็นชนชบออกทางคํา
กบหนบ	คนเบ็นชาชของหาเงนกบหนบ
คนม่งมกนทาน	คนเบ็นชหาเงน
บใดกบหนบ	คนชไฮอวคม่งมกบหนบ
ฮับฮักกบหนบ	เบ็นมฺเถาคความฮับถามกบหนบ
เบ็นดมภาร	ดูกวคิบยานกบหนบ
เบ็นพอบ้านปากบเบ็นชรรมกบหนบ	ความฮ่มกการบาบบยากบหนบ
คนเฮียนชรรมอวดแต่	ความเวากบหนบ
คนมฺเถาชาตเมตตาจิตกบหนบ	คนอย
โกดฮอเดียดชงกนกบหนบ	คนนินทาเคอนชวญชวบ้านก
กบหนบ	คนชยานพาหุมุตกใจกบหนบ
คนจิงไฮพ้อแม่ม	

เดียงกับนบ คนปากเกียงย่องแต่ตัวเองกับนบ คน
 นักเลงพาเมียทุกชัไฮกับนบ คนมักโตชคานทำงานกับนบ
 คนเบ็นกวนชมเหิงชาวบ้านกับนบ คนชคานหาฮักคองกรรม
 กับนบ คนบ่ยาพระดังขเจากกับนบ คนมักเว้าชมเผิ่นยอโค
 กับนบ คนโตโตอวดตนเก่งกากกับนบ คนเบ็นบ่าชนบายได้
 โดกับนบ คนชคตวหาศัดบโตกับนบ เก้าแก่แต่หวดงโดภ
 เมียดาวกับนบ เก้าซ่าเซียงนำดาวดำนอยกับนบ เก้ามกบือ
 ยเอนหาเอนหงกับนบ เก้าหวดุงศัดทานบ่สร้างกับนบ เจา
 ฮ้างบ้านหาห่างหามกับนบ เก้าอบบขมาศัดตวหินเหตากับนบ
 เก้าวาเวาคกชอนตกแหกกับนบ เก้าตาแต่ระวางหาดานบได้
 กับนบ เก้าคนไบฮักเผิ่นชงโตกับนบ เก้าโมโหความตาย
 บฮักกับนบ เก้าออกฮาดสร้างแต่เวรกับนบ เก้าทำเซญฮอน
 แต่คนฮอนกับนบ เก้ายานหดนการไฮการศัดวนกับนบ เก้า
 ชกชวณตูกหาดานไปคากกับนบ เก้าเก่งกาศัดห้ามมกกับนบ
 เก้าบตวนศัดเซาบ่ากับนบ เก้าใจบ่าฮักแต่ตูกหาดานกับนบ
 เก้าใจมารบุญโตบเวากกับนบ เก้าเคาเมานงเฝ้าแต่เฮือน
 กับนบ เก้าบคเบอนพ้งกรรมบโตกับนบ เก้าเห็นโก
 ภายหน้าบเหตยวกับนบ เก้าคนเคยวตามชาวว่าหนุมก

ภาพยฺหฺลนสนบู้

บ่นบ ของหมื่นคนเถาอย่าทา หดาบยาเหตุเถาผกฮต
 ฮตญเถามแทบหตาย อธิบายหदानจำจอได้ ให้ผู้เถาชวน
 ดูกชวนหदान ชวนกินทานทำบุญอย่าค่าน ชวนดูที่บ้านได้
 บาตรดูวัน ชวนดูหदानฟังธรรมอย่าขาด ให้ฉลาด
 หนแห่งทางชน ใจเป็นบุญเมตตาแผ่กว้าง อย่า
 อวดอ้างย่องว่าทวด ผูกกระดยงมบไซ้ ผูกะตอม
 มากเหตอหตาย คนทงเมืองมเหตอหตายมาก คาสน
 บ่สุดกับไผ หदानชไปเป็นค้ำบเบียง ยังเที่ยงแทตงแต
 นิพพาน ของกินทานหามาอย่าขาด บ่ประมาณในแก้ว
 ทงตาม หมั้นไต่ถามการบุญบ่ค่าน เถาฮากบ้านคึด
 ห้าบ่ใด เถาใจได้สัดควเป็นบ่ชา เถาบ่บาดกตั้งของไผ
 ตามวิสัยเมยเฝืนเถาเว้น บ่ก้าวเด่นค้ำหตายค้ำพาง เถา
 ฮู่ทางสร่าบ่เตพ เถาฮู่ฮตบ่จ่ายเงินแดง เถาฮู่คอง
 บ่แบ่งเงินค้วง เถาใจกว้างบ่เห็นแกมี้ เถาใจดียากำ
 ปากเว้า เถาได้ภาพเคื่อนดูเคื่อนหदान ให้กินทาน
 ถอคึดตกบาตร เถาฉลาดเขาวดฟังธรรม เห็นพระสงฆ์
 ยกมือบไหว้ เถาฮู่ฮตบ่ฮตมอง เถาฮู่คองบ่ให้คอง
 เต้า ตามหदानเว้ามาแถวแม่นคอง หदानผิดคองบ
 ยำปานแก้ว หदानฮู่แถวชาบไหว้บู้ชา ขอดมมาว่าคา

ว่าปู่ บ่หุดบหุดยกไวเทิงหัว หุดานบ่ควนบหาด้มอ
 หุดานบ่คอยกไให้เป็นครู หุดานอิดูแต่คนภายหน้า ใจ
 หยาบช้าจนเถ่าจนตาย บาดคนตายดาวเดี่ยวเค้าเมา หา
 ด้เวานากนบมี อะวิจ้เป็นเฮือนบ่พัน เหตุโดภถ่นใจ
 หยาบด้ามาญ เฮ่าฝูงหุดานเกิดมาภายช้อย ยังหนุ่ม
 น้อยความฮู้บ่หุดาย เห็นมีมาในธรรมพระเจ้า เถ่าเถ่า
 เหว่าปางน่นด้บมา ค้าด้นาดวงกายไปหน้า มาฮ้อดเท่า
 คักกราชดองพัน คองพระดั่งข่มขึงคตเทียง บ่เบียงถอย
 คตค่อนิพพาน ฝูงคนมารเกิดมาผ่าถอง ถองหน่งน่น
 แม่นแต่คนบุญ ไผเป็นขุนมีใจดาด พระบาทเจ้าองค์
 อยุ่ด้วยเมือง คำแค่นเคื่องมีใจฮักไผ เขาฝูงน่นยังมาก
 นกหนา ในโดกาเงินค้ำบ่ไฮ ไต้ดุ่มฟ้าด้ชดว่นด้เมือง
 คำแค่นเคื่องบ่มีด้กหยาด พระบาทไ้ไวเทศนา ค้าด้นา
 ด่วงกายไปหน้า น้อยบ่ช้ามาฮ้อดด้ามพัน ฝูงคนบุญ
 เกิดมามีน้อย คนบาปน่นมีมากหุดวงหุดาย ทงหญิง
 ชายดั่งเดี่ยวกนหน่น ใจเขาด้นกวโกชโกชา เทวดาดง
 มาจากฟ้า นบอ่านไ้ด้บุญแปดหมื่นพาย ดงมายายฮักษา
 เหยยมหยอ มาด้บ่ด้อแจ่งเหยของฝูงคน มาบ่หนักดฝูง

กาพย์หุลานสอนปู่

คนในโลก ให้โลกเดี่ยวนับแบ่ไปมา ทั้งเดชะขุนกวน
 น้อยใหญ่ ทั้งซาไฟฝูงหมู่ชาวเมือง ทั้งผ้าเหลืองดาบศ
 นักบวช ในชวดพันตะฮ่อตะคอง เทวฮ่อองกระษัตริย์
 เจ้าฟ้า ใจเก่งกำทำบาปทุกคน ไผ่ใจบุญบังเกิดทุกข
 ไซ้ ไผ่ใจบาปบังเกิดมั่งมี เป็นเศรษฐีเงินกำบไซ้ ได้
 ฐ้อยซาข้างม้ามากหลาย ทั้งหญิงชายตั้งเดี่ยวกั้นนั้น ไผ่
 เป็นขุนใจบุญนักปราชญ์ ใจฉลาดดุตั้งแต่เวธา เทวดาฝูง
 มารมีน้อย ตายจากชาติชนดุสัตว์รรค ทั้งอินคาโมทนา
 ผ้าพ้อม มานั่งด้อมนางฟ้าหมื่นคน อุปชนฝูงเขาทำ
 บาป ตายจากชาติไปสู่อะวิจิ ในแดนนี้ทุกขอยู่บ่แล้ว
 พระแก้วแก้วคนช่อเมตไตรย ลงมาตัดไผ่คนในโลก
 พระบ่ไผ่เขาได้อ้อหัด หลานบ่มีมัวมาทำบาป เกิดชาติ
 นี้เวรหากจำเป็น เวรแต่หลังมาทนชาตินี้ อดอยนนำ
 หมู่คนมาร ใจเฮ่าหลานยังคงทัดเที่ยง ใจเที่ยงแท้คง
 ค่อนิพพาน หลานเป็นขุนทำบุญแผ่กว้าง บ่อดออ้าง
 เว้าว่าไผ่ดี ไผ่ชนค้หลานเพียรเขาได้ คัดชอกไซ้คัดห้า
 บ่วาง ไผ่สถานมิจณาเป็นบาป หลานผาบแผ่ฝูงหมู่
 คณหา ทั้งสุรามุสาควด้าย อทินนาฝูงโตเป็นบาป

หลานหัดก่ได้ฝูงหน่ออัน อัจฉรย์แต่การเจ้าฟ้า ข้าไพร่
 น้อยการเจ้าแห่งหลาย ฝูงคนตายกับการเจ้าฟ้า น้อย
 บ่ช้าจกช้าจกดี ฝูงนายเขาปากดื่บได้ คัดดีแต่ฝูงหมู่
 ทำการ น้อยบ่ปานจกมาเขายัง กงบ่ได้จกหมู่จกคน
 ฝูงคนมีทาดัดดีนใด ยังโคได้เอาเวียกการตน อุปชน
 เขาได้เป็นใหญ่ ฝูงหมู่ไพร่เขาได้เป็นกวน งัวควาย
 แพงกว่าช่างกว่าม้า ขอยชาแพงกว่าบักกว่านาง คน
 ต่มาญมีนุษปากเกยง พระบาทเดยงเขาไว้ว่าดี ฝูง
 คนมีเป็นใจนักปราชญ์ ใจฉลาดอยู่ฮักคองเมือง พระ
 บุญเฮื่องบ่มีปากเว้า ฝูงคนเถาพระบ่กรุณา ฝูงโกธา
 เป็นใจดำโหด พระโผดเดยงเขานน่ดู้คน อุปชนฝูง
 มารช่มได้ พระแก่นไทยงว่าเขาดี ฮีหดวงตาได้เป็น
 เจ้าวัด คองบ่คดมางฮักคองกรรม คนพาดาท่ากรรม
 ในเขต พระเทศน์ไว้กายช้อยคำตนา หลานจึงหาจอ
 จำเอาไว้ สอนแก่นไท้เจ้าบู่กายตุน ไผ่เป็นชุนห้าเพิง
 ให้ฮอด ไผ่คึดฮอดแม่นยฮอดคองบุญ คำตนาด่วงกาย
 ไปหน้า น้อยบ่ช้าฮอดดีพันพาย ฝูงพระดั่งข่มคนตม่น้อย
 คนถอยนหม่แท่มากหลาย ฝูงหญิงชายเกิดมาปางนั้น

กาพย์หุลานสอนปู่

อายุต้นเตี้ยแต่อดหด	หญิงดิบบีเอาชายนอนซ้อน	เป็น
เหตุย้ายมารหากบั้นดัด	ฝูงคนชายเกิดมาแก่ก้า	ตั้งแต่
ฆ่าตงแต่พนักัน	ฝูงพระดังมีชาวเจ้านักบวช	ใจชวด
พนักันแบ้ไปมา	ทงเด้นาว่าเป็นนักปราชญ์	คิดฉลาด
ม้างฮักคองเมือง	พระบุญเอื่ององค์เป็นเจ้าฟ้า	ใจ
โกชก้าตงแต่เดวกัน	เวรนำทันตณหาแก่ก้า	หลานกับ
บ้ำปางนหนบ่อาย	ฝูงแม่นายเอาหลานนอนซ้อน	เป็น
เหตุฮ่อนปานนหนบ่งาม	ฝูงชายฮ่ามมีใจชูเอื่อย	ฮ้ายกับ
น้องนอนด่วมห่วมกัน	คำตนาต่วงกายไปหน้า	ตามต่อ
เทาด่วงเขตห้าพัน	พระเมตไตรยตงมาผายไผต	คนปาง
นหนตงอยู่ในธรรม	กระษัตริย์ตาบ่ทำใจบาบ	พะผาบ
แพ้มารฮ้ายฮ่อนโยม	โถมณาบตม้นอย	คนถ่อยนหน
ยักษชากินเตี้ย	ไผเป็นเพี้ยเกิดมาห่วมเจ้า	บุญแต่เค้า
ปางก่อนนำมา	ในโตกาคคนเฮาบ่ฮ้าย	กาพย์ฮ่อนนแม่
นักปราชญ์หา	แก้วตาอยู่เมืองด้านข้าง	หากาพย์ไว้
ต่อนน้อยถูกหลาน	เฮนคำขานว่าหลานสอนปู่	เป็นหอม
ฮู้คนอยู่ภายหลัง	เป็นชุนกวนตบเมื่อภายหน้า	บฮู้หน้า
ไผเกิดตุนหลัง	บุญไผยังหากได้เป็นใหญ่	ให้ฮักไพร่

ฝูงหมู่วงษา ฮี ดุงตาอาอาวพี่น้อง ให้ค้อยน้อมมหาเจ้า
 บัณฑิตย์ อย่าให้ผิดฝูงคนนักปราชญ์ อย่าปากกำ
 ช่มท่านยอโต ดูกุดานกุกุญไผแก่กำ เมื่อกายหน้า
 ให้ค้อยจำเอา ยากปากน่อย่าว่ายากหลาย ยากแต่
 อธิบายต้นช่นามจ่ายไปเมื่อหน้า ยากถวนหน้าบ่มถ่อใน
 คองไผต่างปองใจเพียรจึงไว้ ไผชค่านบุญเจ้าเด้อมดง
 เขาประสงค์ของคนกายช้อย ความช้อยแก่กาพย์คำหา
 แก้วดวงตาดาวเป็นคู่เค้า เขาจึงเว้าหาต้มหาแถม หา
 ด้อมแซมคำผิดคำถัก คำถักถนเขาเว้นบ่เขยน เขาจัก
 เพียรดงพิมพ์ไว้อ่าน เขาเป็นถ่านเมืองนอกเมืองใน มี
 ใจได้ศรัทธาแผ่กว้าง คือฮอดเจ้าคนต้นแต่งกถอน เป็น
 คำสอนถักคองเข้าฮู้ เขาจึงฮุดฮัดบอดคนอน แก่กาพย์
 กถอนดงพิมพ์เป็นแบบ ไผพบพ้อบุญต่างแต่หลังเจ้าเอย ฯ

จบหลานสอนปู่

ได้ตรวจแล้วใช้ได้

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

ลำนกพิมพ์

คลังนานาวิทยา—คลังนานาธรรม

ตลาดใหม่ อำเภอในเมือง จ.ว. ขอนแก่น

๑. เป็นเอเยนต์หนังสือของ ร. พ. มหามกุฏ ฯ เช่นหนังสือหัตถ์กษัตริย์
ธรรม—บาดัโวยากรณ์ และหนังสือประกอบทุกชั้น
๒. จำหน่ายหนังสือคัมภีร์เทศนาทุกชนิด ที่พิมพ์ลงใบลาน เช่นพระ
ไตรปิฎก ๕๐๐ ชาติ ตำมหาชาติ พระปฐมสมโพธิ พระธรรมเจดคัมภีร์
เป็นต้น ฯ ของ ร.พ. อักษรเจริญทัศน์ และสำนักงาน ส. ธรรมภักดี
เป็นเอเยนต์และผู้แทนจำหน่ายแต่ผู้เดียวเท่านั้น ในตลาดขอนแก่น ด้วย
ราคาเท่ากรุงเทพ ฯ
๓. จัดพิมพ์หนังสือธรรม เทศนา คำกลอน นิทานทุกเรื่อง ขายตั้ง
ขายปลีกด้วยราคาย่อมเยา ยินดีให้ถูกคำรับไปขายตามชนบท ด้วยคิด
เปอร์เซ็นต์ให้อย่างงาม เมื่อขายไม่หมดยินดีให้คืนได้ตามกำหนด
๔. จำหน่ายทองแผ่นปิดพระพุทธรูปทุกขนาด ราคาถูกกว่าที่อื่น ๆ
เสมอ
๕. จำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวกับงานทำบุญวัดทุกอย่าง
๖. รับพิมพ์ฎีกาบอกบุญทุกอย่าง ราคาย่อมเยา
๗. จำหน่ายระฆังวัด ระฆัง ร.ร. ช้อง ฉิ่ง ฉาบ คู่พระไตรปิฎก
หนังสือ ธรรมมาสน์ โตะหมู ผ้าไตรจีวรเครื่องบวช เครื่องกรู
ให้ท่านสร้างไปทำบุญ ท่านมีความประสงค์โปรดทำความ
ให้มีความสะดวกเสมอ